

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2016 m. spalio 17 d.
(OR. en)

13026/16

CFSP/PESC 796
PE 99
COPS 292

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 12898/16

Dalykas: BUSP ataskaita. Mūsų prioritetai 2016 m.

Delegacijoms priede pateikiama „BUSP ataskaita. Mūsų prioritetai 2016 m.“, kurią 2016 m. spalio 17 d. patvirtino Taryba.

BUSP ataskaita. Mūsų prioritetai 2016 m.

Išvadas

2016 m. birželio mėn. vyriausioji įgaliotinė Europos Vadovų Tarybai pristatė ES visuotinę užsienio ir saugumo politikos strategiją. 2016 m. antrasis pusmetis skirtas tolesnei veiklai ir veiksmų įgyvendinimui prioritetinėse srityse, nurodytose ES visuotinėje strategijoje, visų pirma atsparumo didinimui ir integruotam požiūriui į konfliktus ir krizes, saugumui ir gynybai bei vidaus ir išorės politikos tarpusavio ryšio stiprinimui, atkreipiant dėmesį į migraciją, taip pat kovą su terorizmu. Strategiją įgyvendinama remiantis vyriausiosios įgaliotinės ir pirmininko pavaduotojos įgyvendinimo veiksmų gairėmis ir 2016 m. spalio mėn. Tarybos išvadomis. Pastangos ryšių palaikymo ir viešosios diplomatijos srityse, taip pat pastangos stiprinti visuomenės atsparumą trečiųjų šalių vykdomoms manipuliacijoms informacija ir prieš ES nukreiptiems pranešimams, įtraukti ES piliečius ir trečiųjų šalių visuomenę taip pat stiprinamos.

2016 m. BUSP daugiausia dėmesio visų pirma skiriama tolesnei rimtų krizių ES kaimynystėje sprendimų paieškai, kartu apsaugant ir ginant žmogaus teises, ir taikos bei stabilumo kūrimui ir stiprinimui visame pasaulyje, be kita ko, remiantis BSGP misijomis ir operacijomis. Į rytus nuo ES Rusijos veiksmai, kuriais pažeidžiama tarptautinė teisė ir destabilizuojama padėtis Ukrainoje, be užsitęsusių konfliktų platesniame Juodosios jūros regione, iš esmės trikdo Europos saugumo tvarką. Į pietus nuo ES toliau bus dedamos pastangos užbaigti konfliktą Sirijoje. Dėl krizės Sirijoje ne tik didėja regioninis nestabilumas ir nesaugumas, bet ji taip pat daro įtaką padėčiai ES viduje – ir didelės saugumo rizikos atžvilgiu, ir didelio žmonių, bėgančių į saugią aplinką, judėjimo atžvilgiu.

ES taip pat daugiausia dėmesio skirs tolesniems teigiamiems postūmiams, pavyzdžiui, Irane, kur ji tęs darbą, susijusį su Bendro visapusiško veiksmų plano (BVVP) įgyvendinimu ir dvišalių santykių atnaujinimu. Kiti prioritetai apima tolesnį ES darbą Libijoje. Remdamasi jau dabar aktyviu vaidmeniu Afrikoje ES toliau stiprins taiką ir atsparumą, be kita ko, pasitelkdama BSGP misijas ir operacijas. Be to, ES ir toliau plėtos darbinę partnerystę Vidurinėje ir Pietryčių Azijoje, puoselės itin svarbius transatlantinius santykius. 2016 m. spalio mėn. Briuselyje įvykusi konferencija Afganistano klausimu suteikė svarbią galimybę skatinti taiką, stabilumą ir saugumą. ES toliau bendradarbiaus su Jungtinėmis Tautomis, pripažindama daugiašališkumą grindžiamos tarptautinės sistemos svarbą.

Siekiant atspindėti visapusišką požiūrį, šioje ataskaitoje atitinkamais atvejais pateikiamos nuorodos į ne BUSP srities politiką ir priemones.

GEOGRAFINIAI REGIONAI

EUROPA IR VIDURINĖ AZIJA

Rytinės kaimyninės šalys / Rytų partnerystė

Demokratiškos, stabilios ir klestinčios rytinės kaimyninės šalys ir toliau bus ES prioritetas. Laikydamosi savo požiūrio dėl Rytų partnerystės, ES toliau vadovausis 2015 m. Rygos aukščiausiojo lygio susitikime sutartais ir Europos kaimynystės politikos (EKP) peržiūroje įtvirtintais principais. ES sieks, kad Europos kaimynystės politika išliktų daugiašalio bendradarbiavimo dalimi. 2016 m. gegužės mėn. Rytų partnerystės ministrų lygmens susitikime buvo aptarta tolesnės reformos ir stabilumo regione būtinybė siekiant pasirengti kitam aukščiausiojo lygio susitikimui 2017 m.

Palaikydama santykius su Gruzija, Moldovos Respublika ir Ukraina ES toliau daugiausia dėmesio skirs atitinkamų asociacijos susitarimų įgyvendinimui, o tai padės orientuoti reformų procesus tose šalyse. Asociacijos susitarimai su Gruzija ir Moldovos Respublika įsigaliojo 2016 m. liepos 1 d.; asociacijos susitarimas su Ukraina taikomas laikinai.

Vizų režimo liberalizavimas, jau įgyvendinamas Moldovos Respublikoje, bus svarbus apčiuopiamas asociacijos su ES teikiamos naudos požymis. Pirmąjį 2016 m. pusmetį Komisija pateikė pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl reikalavimų turėti vizą panaikinimo Gruzijos ir Ukrainos piliečiams, turintiems biometrinius pasus, patvirtinus, kad šios šalys sėkmingai atitiko visus kriterijus pagal savo atitinkamus vizų režimo liberalizavimo veiksmų planus.

Santykiuose su Rytų partneriais, kurie nesiekia asociacijos susitarimų – su Armėnija, Azerbaidžanu ir Baltarusija – ES sukurs patrauklias ir abipusiškai naudingas bendromis ES vertybėmis ir pagrindiniais principais grindžiamas alternatyvas, skirtas skatinti visapusišką bendradarbiavimą ir tęstinius reformų procesus Rytų Europos šalyse partnerėse.

Ukrainos ekonominė padėtis stabilizuota didžiąja dalimi dėl tarptautinės ir ES paramos. Pradėta vykdyti labai daug reformų, tačiau reikia toliau dėti pastangas, kad būtų užtikrintas jų įgyvendinimas ir tvarumas, visų pirma teisinės valstybės, kovos su korupcija ir užsienio investicijoms palankios aplinkos kūrimo srityse. ES toliau skatins institucinius pokyčius, modernizavimą ir stabilizavimą Ukrainoje pasitelkdama reguliarių aukšto lygio politinį dialogą ir laiku įgyvendinamas Europos kaimynystės priemonės programas. Bus tęsiamas bendradarbiavimas energetikos srityje, įskaitant derybas dėl susitarimo memorandumo dėl strateginės partnerystės energetikos srityje. Vėliau šiais metais įvyksiantis ES ir Ukrainos aukščiausiojo lygio susitikimas ir Asociacijos taryba suteiks tolesnį postūmį tolesnei Ukrainos politinei asociacijai ir ekonominei integracijai ES atžvilgiu.

ES toliau remis diplomatines vadinamojo Normandijos formato pastangas ir trišalę kontaktinę grupę, kad būtų visapusiškai įgyvendinti 2014 m. ir 2015 m. Minsko susitarimai, taip pat toliau teiks finansinę paramą ir paramą natūra ESBO specialiajai stebėsenos misijai Ukrainoje. ES toliau laikysis įsipareigojimo dėl neteisėtos Krymo ir Sevastopolio aneksijos nepripažinimo politikos, dėl kurios taip pat buvo patvirtintos ribojamosios priemonės Rusijai. ES ir toliau bus pasirengusi palaikyti visus ryšius, kuriais siekiama konstruktyviai spręsti prekybos problemas (įskaitant atsakomąsias priemones, kurių Rusija ėmėsi prieš Ukrainą), nors 2015 m. gruodžio mėn. trišalės ES, Ukrainos ir Rusijos derybos dėl išsamaus ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo įgyvendinimo ir baigėsi nesėkmingai. Vykdoma tolesnė veikla, susijusi su trišalėmis derybomis dujų klausimu vadinamojo žiemos dokumentų rinkinio kontekste.

2015 m. politinis nestabilumas **Moldovos Respublikoje** buvo viena iš pagrindinių kliūčių bendrai pažangai įgyvendinant reformų darbotvarkę. Nors ir nusilpusi, 2016 m. Moldovos Respublika atkūrė stabilumą, sausio mėn. paskirdama naują vyriausybę. ES toliau atidžiai stebės padėtį, kaip numatyta 2016 m. vasario mėn. Tarybos išvadose, daugiausia dėmesio skirdama itin reikalingoms svarbios reformoms. Taryba tebėra pasirengusi padėti Moldovos Respublikai, be kita ko, teikdama techninę pagalbą ir paramą projektams, pavyzdžiui, pasitelkdama tarpusavio vertinimo misijas ir aukšto lygio patarėjus. Be to, ES tebėra įsipareigojusi remti Moldovos Respublikos teritorinį vientisumą nepažeidžiant jos tarptautiniu mastu pripažintų sienų, taip pat toliau remti Padnestrės konflikto sureguliuavimo procesą ir pastangas, kurių ėmėsi ESBO šioje srityje.

2016 m. spalio mėn. **Gruzijoje** įvyko parlamento rinkimai. ES palankiai įvertino Gruzijos parlamento rinkimus, kurie vyko iš esmės taikiai ir tvarkingai. Nepaisant kai kurių smurto atvejų šalia balsavimo vietų ir jose, preliminarium Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) / Demokratinės institucijų ir žmogaus teisių biuro (DIŽTT) stebėjimo misijos vertinimu, nustatyta, kad rinkimai buvo konkurencingi, gerai organizuoti ir jų metu gerbtos pagrindinės laisvės. ES tikisi bendradarbiauti su demokratiškai išrinktu nauju parlamentu ir vyriausybe, kai tik rinkimų procesas pasibaigs, ir ragina visus į naująjį parlamentą išrinktus atstovus dirbti išvien Gruzijos labui. ES toliau rems Gruzijos pastangas išspręsti konflikto atskilusiuose Gruzijos Abchazijos ir Pietų Osetijos regionuose sukeltas problemas, be kita ko, ES stebėsenos misijos ir ES specialiojo įgaliojimo (ESSĮ) Pietų Kaukaze vykdoma veikla, ir krizę Gruzijoje. Ji toliau tvirtai laikysis įsipareigojimo dėl savo politikos remti Gruzijos suverenitetą ir teritorinį vientisumą nepažeidžiant jos tarptautiniu mastu pripažintų sienų.

ES ir **Armėnijos** santykiuose daugiausia dėmesio bus skiriama deryboms dėl bendrojo susitarimo, kuris suteiks naują postūmį mūsų dvišaliams santykiams intensyvinti. Be to, bus drauge sutarta dėl naujų partnerystės prioritetų, kurie pakeis pasenusį EKP veiksmų planą. Po praėjusiais metais įvykusio konstitucinio referendumo Armėnijai svarbu įgyvendinti naująjį Rinkimų kodeksą ir visas ESBO bei ET rekomendacijas dar gerokai prieš 2017 m. įvyksiančius kitus parlamento rinkimus. ES kaip pagrindinė paramos teikėja prisidės, kad padengtų didžiąją artėjančių parlamento rinkimų finansinės naštos dalį.

Vesdama dialogą su **Azerbaidžanu**, ES sieks pradėti derybas dėl naujo išsamaus susitarimo. Tam tikra pažanga, susijusi su žmogaus teisių padėtimi šalyje, padaryta, tačiau ji vis dar kelia susirūpinimą. Azerbaidžanui tenka vienas iš svarbiausių vaidmenų ES energijos tiekimo šaltinių įvairinimo srityje. Kai pietinis dujų koridorius bus baigtas, jis gali padidinti Azerbaidžanui tenkančią ES energijos rinkos dalį, o šalis gali įsitvirtinti kaip dujų tiekimo iš Kaspijos jūros rytinės ir pietinės pakrančių kelias.

ES toliau remia ESBO Minsko grupės bendrapirmininkų tarpininkavo pastangas siekiant derybų keliu rasti Kalnų Karabacho konflikto sprendimą.

2016 m. vasario mėn. Taryba susitarė panaikinti didžiąją dalį ribojamųjų priemonių, taikytų **Baltarusijai**, pripažindama per pastaruosius dvejus metus šalies padarytus žingsnius, kuriais taip pat buvo prisidėta prie ES ir Baltarusijos santykių gerinimo. Tačiau ES tebėra sunerimusi dėl žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės padėties šalyje. Smerkdamas mirties bausmės taikymą, ES ragina Baltarusiją nedelsiant paskelbti oficialų mirties bausmės moratoriumą kaip pirmą žingsnį mirties bausmės panaikinimo linkme. Dabar ES ir Baltarusijos santykiams yra atsiradusi galimybė plėtoti pozityvesnę darbotvarkę, įskaitant galimybę pradėti darbą dėl susitarimų dėl bendrų partnerystės prioritetų. Didesnė ES parama bus skiriama padedant Baltarusijos pastangoms modernizuotis. Konkretūs veiksmai, kurių imsis Baltarusija siekdama gerbti visuotines pagrindines laisves, teisinės valstybės principus ir žmogaus teises, išliks itin svarbūs formuojant ES ir Baltarusijos būsimus santykius.

Rusija

Rusijos įvykdyta neteisėta Krymo ir Sevastopolio aneksija ir tebevykdomas Ukrainos destabilizavimas toliau darys poveikį santykiams su ES. Atsižvelgdama į 2016 m. kovo mėn. Užsienio reikalų tarybos posėdyje įvykusios diskusijos rezultatus – nustatyti penki bendradarbiavimo principai – ir 2015 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas, kuriose ribojamųjų priemonių Rusijai taikymo trukmė susieta su visišku Minsko susitarimų įgyvendinimu, Sąjunga toliau laikysis dvejopo požiūrio, pagal kurį griežta politika derinama su diplomatinėmis pastangomis.

ES ir Rusijos dialogas ir bendradarbiavimas tebebuvo riboti, nes nebuvo išspręstas Ukrainos konfliktas, o juos dar labiau komplikavo Rusijos kariniai veiksmai Sirijoje nuo 2015 m., tačiau ES užtikrins, kad ryšių palaikymo kanalai išliktų atviri ir pasirinktinai bendradarbiaus su Rusija klausimais, kurie yra akivaizdžiai svarbūs ES, tokiais kaip Sirija, Libija, Artimųjų Rytų taikos procesas, Afganistanas, Iranas, taip pat pasaulinės svarbos klausimais. Taip pat vykdomos regioninio ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos.

ES taip pat toliau ragins Rusiją laikytis savo tarptautinių įsipareigojimų, pavyzdžiui, susijusių su pagarba kitų šalių suverenumui ir teritoriniam vientisumui, teisine valstybe ir gero valdymo klausimais bei PPO. Atsižvelgdama į nuolatinį spaudimą pilietinei visuomenei, problematišką žmogaus teisių padėtį ir žiniasklaidos laisvės ribojimą Rusijoje, Sąjunga toliau kels žmogaus teisių klausimus bendraudama su Rusijos atstovais ir stiprins paramą Rusijos pilietinei visuomenei bei ryšius tarp mūsų tautų. ES atkreipė dėmesį į Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) / Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (DIŽTT) iškeltus klausimus dėl pagrindinių laisvių ir politinių teisių apribojimo, griežtai kontroliuojamos žiniasklaidos ir didėjančio spaudimo pilietinei visuomenei, taip pat trūkumų, susijusių su kandidatų registracija ir teisine sistema, kurie turėjo neigiamos įtakos rinkimų aplinkai prieš Valstybės Dūmos rinkimus Rusijos Federacijoje. ES tikisi, kad Rusijos valdžios institucijos padarys viską, kad šie klausimai būtų sprendžiami remiantis DIŽTT rekomendacijomis. ES nepripažįsta Rusijos Federacijos įvykdytos neteisėtos Krymo ir Sevastopolio aneksijos ir todėl nepripažįsta Krymo pusiasalyje rengiamų rinkimų. ES taip pat tikisi, kad visos valstybės, kurios gali padėti tyrimui ir asmenų, atsakingų už MH17 reiso lėktuvo tragediją, baudžiamajam persekiojimui, privalo tai padaryti, kaip reikalaujama pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 2166.

Turkija

2015 m. ir 2016 m. ES dirbo sekdamą sutvirtinti ir plėtoti aukšto lygio dialogą ir bendradarbiavimą su Turkija kaip su šalimi kandidate ir viena iš svarbiausių partnerių ne tik sprendžiant migracijos / pabėgėlių krizę, kaip parodė nuo 2015 m. rudens ir remiantis 2015 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis intensyviau palaikomi aukšto lygio ES ir Turkijos ryšiai. Nors jais daugiausia dėmesio buvo skiriama pabėgėlių / migracijos krizės sprendimui, 2015 m. lapkričio 29 d. šią veiklą vainikavo aukščiausiojo lygio susitikimas, kuriame buvo pripažinta ES glaudaus bendradarbiavimo su Turkija abiemis šalims gyvybiškai svarbiais klausimais svarba.

ES griežtai pasmerkė bandymą įvykdyti perversmą Turkijoje 2016 m. liepos 15 d. Vėliau, liepos 21 d., paskelbta nepaprastoji padėtis. 2016 m. liepos 18 d Tarybos išvadose ES griežtai pasmerkė bandymą įvykdyti perversmą ir pakartojo visapusiškai remianti šalies teisėtas institucijas bei paragino visapusiškai laikytis Turkijos konstitucinės tvarkos, pabrėždama, kad svarbu užtikrinti teisinės valstybės principo laikymąsi. ES pabrėžė, kad reikia gerbti demokratiją, žmogaus teises bei pagrindines laisves ir kiekvieno asmens teisę į teisingą bylos nagrinėjimą visapusiškai laikantis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, įskaitant Protokolą Nr. 13 dėl mirties bausmės panaikinimo. Atsižvelgdama į šiuos įvykius, ES toliau itin įdėmiai stebės šiuos klausimus, kartu išlikdama įsipareigojusi dirbti kartu su demokratine, įtraukia ir stabilia Turkija siekiant išspręsti bendras problemas.

2015 m. lapkričio mėn. ES ir Turkijos aukščiausiojo lygio susitikime buvo inicijuotas atnaujintas bendradarbiavimas su Turkija (suteiktas naujas postūmis stojimo deryboms, paspartintas vizų režimo liberalizavimo procesas, padidintas finansavimas (3 mlrd. EUR) pagal Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonę ir aktyvuotas bendras migracijos ir pabėgėlių srautų valdymo planas). Be to, buvo sutarta, kad struktūriškas ir dažnesnis aukšto lygio dialogas yra būtinas, kad būtų daroma pažanga plėtojant ES ir Turkijos santykius: reguliarūs aukščiausiojo lygio susitikimai du kartus per metus; reguliarūs išsamaus politinio dialogo susitikimai ministrų lygiu / vyriausiojo įgaliotinio / Komisijos narių lygiu, papildantys reguliarius Asociacijos tarybų susitikimus; reguliarios diskusijos ir bendradarbiavimas užsienio ir saugumo politikos klausimais, įskaitant kovą su terorizmu, taip pat aukšto lygio dialogai svarbiais teminiais klausimais, pavyzdžiui, ekonomikos ir energetikos.

Po aukščiausiojo lygio susitikimo, 2016 m. sausio 25 d. Ankaroje įvyko ES ir Turkijos aukšto lygio politinis dialogas. Pasinaudojant šia proga susitarta dėl šešių mėnesių bendro darbo plano. Be to, aukšto lygio politinis dialogas suteikė galimybę išsamiai ir nuosekliai aptarti visus svarbius abiejų šalių darbotvarkių klausimus; tai padės pasirengti būsimiems ES ir Turkijos aukščiausiojo lygio susitikimams. 2016 m. sausio 25 d. Stambule įvyko aukšto lygio dialogas energetikos klausimais. 2016 m. balandžio 25 d. ir 26 d. Ankaroje ir Stambule įvyko aukšto lygio dialogas ekonominiais klausimais. ES ir Turkija ėmėsi parengiamųjų veiksmų siekiant atnaujinti ir modernizuoti muitų sąjungą, o Komisija šiuo metu baigia atlikti poveikio vertinimo tyrimą, siekdama 2016 m. ketvirtąjį ketvirtį pateikti derybinių nurodymų projektą.

Dėl nemažėjančios pabėgėlių ir migracijos krizės klausimo svarbos Pirmininkas D. Tuskas sušaukė neeilinį valstybių ar vyriausybių vadovų susitikimą su Turkija. Po 2016 m. kovo 7 d. įvykusio pirmojo susitikimo, 2016 m. kovo 18 d. su Turkija buvo susitarta dėl bendro pareiškimo, grindžiamo ES ir Turkijos veiksmų planu, kuriuo, *inter alia*, siekiama suardyti neteisėtai žmones gabenančių asmenų verslo modelį ir pašalinti paskatas ieškoti neteisėtų kelių į ES laikantis ES ir tarptautinės teisės. Remiantis naujausiais pažangos, padarytos įgyvendinant bendrą pareiškimą¹, vertinimais, nuo pareiškimo įsigaliojimo dienos gerokai sumažėjęs sienos kirtimo ir mirties atvejų skaičiumi liudijama tai, kad pareiškimas įgyvendinamas veiksmingai, ir visų pirma tai, kad neteisėtai žmones gabenančių asmenų, išnaudojančių migrantus ir pabėgėlius, verslo modelį galima suardyti. Nors bendras žmonių srauto Graikijos kryptimi mastas yra gerokai mažesnis, nei buvęs prieš pareiškimą, jį reikia įdėmiai stebėti. Todėl labai svarbu nuolat stebėti padėtį ir imtis prevencinių priemonių. Geresnis Turkijos valdžios institucijų ir atitinkamų ES institucijų ryšių palaikymas ir keitimasis informacija bus svarbus veiksnys sprendžiant klausimus, susijusius su išskylančiais pavojais. ES imtasi priemonių siekiant apsaugoti pažeidžiamas sienas. Remiantis Bulgarijos valdžios institucijų prašymu dėl papildomos paramos, FRONTEX palaipsniui stiprino savo pajėgas prie Bulgarijos sienų su Turkija (taip pat su Serbija). Turkija turėtų toliau dėti pastangas veiksmingai ir tvariai įgyvendinti bendrą pareiškimą. ES teigiamai vertina tai, kad Turkija kilniaširdiškai priglaudė daugiau kaip du milijonus pabėgėlių iš Sirijos ir rūpinasi jų poreikiais.

Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonė buvo parengta reaguojant į tai, kad reikia didelio papildomo finansavimo Sirijos pabėgėliams šalyje remti. Priemone daugiausia dėmesio skiriama humanitarinei pagalbai, švietimui, migracijos valdymui, sveikatos priežiūrai, savivaldos infrastruktūrai ir socialinei ir ekonominei paramai. Dabar priemonė visapusiškai veikia ir didžioji dalis visos 3 mlrd. EUR sumos, numatytos 2016–2017 m., paskirstyta. Reikalavimų turėti vizą panaikinimo Turkijos piliečiams klausimu Turkija dar turi įvykdyti septynis iš 72 kriterijų, apibrėžtų vizų režimo liberalizavimo veiksmų gairėse. ES apgailestauja dėl Turkijos padarytų vienašalių, teisinio poveikio neturinčių pareiškimų šiuo klausimu, tačiau pabrėžia, kad yra svarbu visiškai ir veiksmingai įgyvendinti tiek readmisijos susitarimą, tiek vizų veiksmų gaires visų valstybių narių atžvilgiu, įskaitant bendradarbiavimą TVR klausimais ir galimybę visų ES valstybių narių piliečiams be diskriminacijos patekti į Turkijos teritoriją netaikant reikalavimo turėti vizą.

¹ COM(2016) 634 final, 2016 m. rugsėjo 28 d.

Aukšto lygio politinis dialogas įvyko 2016 m. rugsėjo 9 d. Ankaroje; jame buvo aptarti pokyčiai įvairiose bendradarbiavimo srityse, įskaitant svarbius užsienio politikos pokyčius, kovą su terorizmu, migraciją, energetiką ir ekonominius ryšius. ES pakartojo remianti Turkijos žmones ir demokratines institucijas, kartu siūsdama aiškią žinią, kad Turkija privalo gerbti teisinės valstybės principą, ginti žiniasklaidos laisvę ir kiekvienam užtikrinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir tinkamą procesą. Kurdų padėtis ir kurdų klausimas taip pat buvo aptarti. ES pareiškė, kad smurto veiksmai ir teroro aktai turi būti nutraukti, ginklai sudėti, o tada turi būti vykdomas politinis procesas.

2015 m. gruodžio mėn. ES atkreipė dėmesį į Komisijos ketinimą 2016 m. pirmąjį ketvirtį pateikti parengiamuosius dokumentus dėl kelių skyrių, nedarant poveikio valstybių narių pozicijoms. ES taip pat pareiškė, kad Turkija gali paspartinti stojimo derybų tempą darydama pažangą kriterijų įvykdymo srityje, vykdydama derybų programos reikalavimus ir laikydamosi sutartinių įsipareigojimų ES atžvilgiu. ES toliau ragina Turkiją palaipsniui suderinti savo teisės aktus su ES bendra užsienio ir saugumo politika, vadovaujantis derybų programa.

Turkija turi tvirtai įsipareigoti palaikyti gerus kaimyninius santykius ir taikiai spręsti ginčus laikantis Jungtinių Tautų chartijos, prireikus kreipiantis į Tarptautinį Teisingumo Teismą. Todėl Sąjunga dar kartą išreiškia didelį susirūpinimą ir primygtinai ragina Turkiją vengti bet kokios grėsmės ar veiksmų, nukreiptų prieš kurią nors valstybę narę, ir bet kokio pagrindo trinčiai ar veiksams, kurie kenkia geriems kaimyniniams santykiams ir taikiam ginčų sprendimui. Be to, ES dar kartą pabrėžia visas ES valstybių narių suverenias teises. Tai apima, *inter alia*, teisę sudaryti dvišalius susitarimus ir tyrinėti bei naudoti savo gamtos išteklius pagal ES *acquis* ir tarptautinę teisę, įskaitant JT jūrų teisės konvenciją, taip pat pabrėžia, kad reikia gerbti valstybių narių suverenias teises į jų teritorinę jūrą ir oro erdvę. Turkija raginama susilaikyti nuo atitinkamų veiksmų ir gerbti Kipro suverenias teises į jo teritorinę jūrą, ir Kipro suverenias teises į išskirtinę ekonominę zoną.

Turkija, nepaisydama daugkartinių raginimų, ir toliau nevykdo savo įsipareigojimo visapusiškai ir nediskriminuojant įgyvendinti asociacijos susitarimo papildomą protokolą visų valstybių narių atžvilgiu; įvykdžius šį įsipareigojimą būtų labai pasistūmėta derybų procese. Nesant pažangos šiuo klausimu ES ir toliau taikys savo 2006 m. nustatytas priemones, o tai turės nuolatinės įtakos bendrai derybų pažangai. Be to, Turkija, deja, vis dar nepadarė pažangos būtino santykių su Kipro Respublika normalizavimo srityje. ES primena savo poziciją dėl ES valstybių narių įstojimo į tarptautines organizacijas.

Atkreipdama dėmesį į viltį teikiančias permainas praėjusiais metais ir, kaip pabrėžta derybų programoje, ES tikisi, kad Turkija aktyviai remis derybas, kuriomis siekiama teisingo, visapusiško ir įgyvendinamo Kipro problemos sprendimo JT sistemoje, laikantis atitinkamų JT Saugumo Tarybos rezoliucijų ir vadovaujantis principais, kuriais grindžiama Sąjunga. Ir toliau daugiausia lemia Turkijos pasiryžimas ir konkretūs veiksmai siekiant tokio visapusiško šios problemos sprendimo.

Vakarų Balkanai

2016 m. ES daugiausia dėmesio skyrė šiems politinio stabilumo ir saugumo veiksniams: tolesnei pagalbai siekiant normalizuoti Kosovo* ir Serbijos santykius, rizikos stabilumui, kylančios dėl politinio susipriešinimo Kosove ir buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje sušvelninimui, Bosnijos ir Hercegovinos funkcionalaus valstybingumo ir socialinio bei ekonominio vystymosi skatinimui, Serbijos perspektyvos ES atžvilgiu stiprinimui ir tolesniam reformų ir teisinės valstybės principo stiprinimui Albanijoje ir Juodkalnijoje. ES tebėra įsipareigojusi dėl Vakarų Balkanų europinės perspektyvos. Vesdama dialogą su atitinkamomis Vakarų Balkanų šalimis ES toliau akcentuos savo lūkesčius toliau gilinti bendradarbiavimą užsienio politikos klausimais ir laipsnišką derinimą su ES pozicijomis dėl užsienio politikos, visų pirma klausimais, susijusiais su itin svarbiais bendrais interesais, pavyzdžiui, ribojamųjų priemonių klausimu.

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

Belgrado ir Prištinos santykių normalizavimo procesas (ES kuruojamas dialogas) 2016 m. ir vėliau turi vykti vadovaujantis gera valia, o visus dialogo metu pasiektus susitarimus privalo įgyvendinti abi šalys. Tikimasi, kad toliau vyks Prištinos ir Belgrado aukšto lygio dialogo susitikimai, kuriuos rengti padeda vyriausiasis įgaliotinis ir pirmininko pavaduotojas. Po rinkimų Serbijoje ir Kosove šiam procesui suteiktas naujas postūmis. Itin svarbu, kad būtų toliau daroma pažanga įgyvendinant visus dialogo metu pasiektus susitarimus siekiant Serbijos ir Kosovo pažangos europinės perspektyvos srityje.

Nors **Kosove** opozicija ir nebėra tokia vieninga, kaip anksčiau, didelis susipriešinimas 2016 m. ir toliau kels pavojų, esant galimybei, kad kartkartėmis opozicija vėl imsis smurtinių veiksmų. Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos (EULEX) įgaliojimai pratęsti iki 2018 m. birželio mėn. ES ir Kosovo SAS įsigaliojo 2016 m. balandžio 1 d., o pirmasis SA Tarybos posėdis bus surengtas iki 2016 m. pabaigos.

Kosovas padarė didelę pažangą įgyvendindamas vizų režimo liberalizavimo veiksmų gairių reikalavimus; įvykdžius juos Komisija 2016 m. gegužės mėn. pateikė oficialų pasiūlymą perkelti Kosovą į šalių, kurių piliečiams taikomas bevizis režimas Šengeno erdvėje, sąrašą, remiantis prielaida, kad iki šio pasiūlymo priėmimo Europos Parlamente ir Taryboje dienos Kosovas bus ratifikavęs susitarimą su Juodkalnija dėl sienų ir (arba) pasienio ir pagerinės kovos su organizuotu nusikalstamumu bei korupcija rezultatus. ES primena, kad turi būti įvykdyti likę du kriterijai. ES taip pat primena, kad tuo atveju, jei būtų nesilaikoma atitinkamų sąlygų, gali būti taikoma apsaugos sąlyga, kuri taikoma ir kitoms šalims, su kuriomis vizų režimas yra liberalizuotas.

Po to, kai 2015 m. gruodžio mėn. buvo atidaryti du pirmieji derybų su **Serbija** skyriai, stojimo derybose bus svarbu aptarti teisinės valstybės klausimus. Du susiję skyriai (23 skyrius (Teisminės institucijos ir pagrindinės teisės) ir 24 skyrius (Teisingumas, laisvė ir saugumas) buvo atidaryti 2016 m. liepos mėn., o tai turėtų, *inter alia*, paskatinti siekti rezultatų šiose srityse. ES skatina Serbiją toliau dirbti šiuo pozityviu tempu ir intensyvuoti teisėkūros reformas ir veiksmingą jų įgyvendinimą svarbiausiose srityse: teismų reforma, kova su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, saviraiškos ir žiniasklaidos laisvė. Itin daug dėmesio reikia skirti tam, kad būtų visapusiškai gerbiama pagrindinės teisės, įskaitant pažeidžiamiausių grupių, ypač romų, apsaugą, taip pat, kad būtų veiksmingai įgyvendinami teisės aktai mažumų apsaugos srityje, būtų laikomasi nediskriminavimo principu grindžiamo požiūrio į tautines mažumas visoje Serbijoje, be kita ko, tokiose srityse kaip švietimas, mažumų kalbų vartojimas, galimybės naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir galimybės atlikti religines apeigas mažumų kalbomis, taip pat kova su diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės.

Po 2016 m. balandžio mėn. įvykusių išankstinių visuotinių rinkimų, kuriuose Ministras Pirmininkas A. Vucicas laimėjo aiškų pritarimą integracijos į ES politikai, naujoji vyriausybė daugiausia dėmesio turi skirti pagrindinėms reformoms. Taip pat bus svarbu, kad Serbija toliau laikytųsi konstruktyvaus požiūrio visų kaimyninių šalių atžvilgiu ir toliau pozityviai dalyvautų regioninio bendradarbiavimo iniciatyvose. ES toliau ragins Serbiją palaipsniui suderinti savo teisės aktus su ES bendra užsienio ir saugumo politika, vadovaujantis derybų programa.

2016 m. rugsėjo mėn. Taryba paprašė Komisijos nuomonės dėl **Bosnijos ir Hercegovinos** paraiškos dėl narystės ES. Gyvybiškai svarbu toliau veiksmingai įgyvendinti reformų darbotvarkę ir jos veiksmų planą, daugiausia dėmesio skiriant socialiniams ir ekonominiams klausimams, teisei valstybei ir viešojo administravimo reformai. Daugiausia dėmesio ES skirs sprendimo D. Sejdić ir J. Finci byloje įgyvendinimui.

2016 m. liepos mėn. buvo parafuotas protokolas dėl SAS pritaikymo atsižvelgiant į Kroatijos įstojimą į ES. ES reikalų koordinavimo mechanizmas, įsteigtas 2016 m. rugpjūčio mėn., turės veiksmingai veikti, kad suplanuoti SA komiteto ir SA tarybos posėdžiai galėtų dirbti savo darbą, be kita ko, atsižvelgiant į Komisijos nuomonės rengimo procesą, susijusį su paraiška dėl narystės ES. 2016 m. rugsėjo mėn. pasirašytas naujas susitarimas su TVF. 2016 m. lapkričio mėn. turėtų būti balsuojama dėl Europos Sąjungos karinės operacijos Bosnijoje ir Hercegovinoje (EUFOR ALTHEA) įgaliojimų atnaujinimo. Bosnija ir Hercegovina taip pat siekia daryti pažangą savo narystės NATO siekių srityje.

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija tebėra silpna; 2016 m. gruodžio 11 d. šalyje turi įvykti išankstiniai visuotiniai rinkimai (pagal 2015 m. birželio–liepos mėn. keturių pagrindinių politinių partijų susitarimą, kurį sudaryti padėjo ES, turėjo įvykti 2016 m. pradžioje) po to, kai buvo du kartus atidėti. Tačiau vyriausybė turės spręsti sisteminio pobūdžio teisinės valstybės problemas, kurios išryškino atskleistas neteisėtas visuomenės veikėjų sekimas. Nesprendžiant šių klausimų gali kilti dar didesnis politinis nestabilumas ir visuomenės neramumai. Bus tęsiamas su Kumanovo įvykiais susijusių įtariamųjų bylos nagrinėjimas dėl kaltinimų terorizmu. ES tikisi, kad šalis spės gerų kaimyniškų santykių su Graikija ir Bulgarija klausimą, laikydamasi 2015 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadų, ir praktiškai įgyvendins pagrindinių politinių partijų vadovų įsipareigojimą pagal birželio 2 d. susitarimą. ES toliau įdėmiai stebės padėtį ir toliau laikysis įsipareigojimo dėl buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos stojimo į ES proceso.

Juodkalnijoje 2016 m. pavasarį vyriausybė ir pagrindinės opozicijos partijos susitarė dėl valdžios pasidalijimo susitarimo siekiant 2016 m. spalio mėn. surengti patikimus visuotinius rinkimus, demonstruojančius šalies politinę brandą. Po to, buvo atidaryti dar du skyriai, itin svarbu, kad Juodkalnija toliau darytų pažangą teisinės valstybės srityje, be kita ko, pasiekdama gerų rezultatų kovoje su korupcija ir organizuotu nusikalstamu, kad būtų atidaryti ir uždaryti likusieji stojimo derybų skyriai. 2016 m. gegužės mėn. NATO narės pasirašė Juodkalnijos stojimo protokolą ir šiuo metu vyksta ratifikavimo procesas. Šalies euroatlantinė integracija darys teigiamą poveikį stabilumui platesniame regione.

Albanija toliau užtikrintai darė pažangą dirbdama prie penkių pagrindinių prioritetų (viešojo administravimo reformos, teismų sistemos, kovos su korupcija, kovos su organizuotu nusikalstamumu, žmogaus teisių, įskaitant mažumų apsaugą ir nuosavybės teisių įgyvendinimą), kuriuos reikia įvykdyti, kad būtų galima pradėti stojimo derybas. Reikia užtikrinti jų tvarų, išsamų ir įtraukų įgyvendinimą. 2016 m. vasarą Albanijos parlamentas priėmė pagrindinius teisės aktus dėl išsamios reformos siekiant stiprinti teismų sistemos nepriklausomumą ir atskaitomybę, ir šiais metais šalis turėtų galėti imtis rimtų įgyvendinimo veiksmų. Prireiks tolesnių pastangų šiose pagrindinėse prioritetinėse srityse.

Siekiant padėti išspręsti likusius **migracijos** klausimus dėl Vakarų Balkanų maršruto, 2016 m. reikės tęsti glaudų koordinavimą ir bendradarbiavimą su regiono šalimis, be kita ko, vykdant tolesnę veiklą, susijusią su teikiama pagalba, skirta sienų valdymui, priėmimo pajėgumų gerinimui ir kovai su neteisėto žmonių gabenimo tinklais. Likusiose Vakarų Balkanų šalyse turės būti įgyvendinamas nenumatytų atvejų planavimas, susijęs su alternatyviais migracijos maršrutais, o nuolatinė stebėseną, visų pirma per ES agentūras, yra prioritetas siekiant apriboti galima tolesnį neteisėto žmonių gabenimo verslo vystymąsi regione.

Įtraukus **regioninis bendradarbiavimas ir geri kaimyniniai** santykiai ir toliau bus svarbūs stabilumui ir Vakarų Balkanų europinei perspektyvai. 2016 m. reikės toliau dėti pastangas siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įtraukumui, visų pirma regioninių teisinės valstybės iniciatyvų / forumų srityje. 2016 m. birželio 1 d. Pietryčių Europos šalių bendradarbiavimo proceso aukščiausiojo lygio susitikime Sofijoje ir 2016 m. liepos 4 d. pagal Berlyno procesą surengtoje Paryžiaus konferencijoje (Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimas) buvo aptarti neatidėliotini politiniai klausimai ir pažangios transporto bei energetikos jungtys regione ir su ES. Paryžiaus konferencijoje daugiausia dėmesio taip pat skirta jaunimo iniciatyvoms, pavyzdžiui, 2015 m. vykdant Brdo-Brijuni procesą pradėti Pozityvios jaunimo Vakarų Balkanuose darbotvarkėi. Regioninio bendradarbiavimo tarybos (RBT) 2017–2019 m. programoje, kuri buvo patvirtinta 2016 m. birželio mėn., bus toliau akcentuojami pamatiniai aspektai, pavyzdžiui, teisinė valstybė, ekonomikos valdymas ir viešojo administravimo reforma siekiant užtikrinti geresnę integraciją Vakarų Balkanuose ir kitose RBT narėse. ES toliau remis iniciatyvas ir struktūras, kuriomis stiprinamas įtraukus regioninis bendradarbiavimas Pietryčių Europoje ir Vakarų Balkanuose.

ES nurodė, kad Vakarų Balkanai yra prioritetas išorės veiksmų **kovos su terorizmu** srityje regionas. EIVT ir Komisijos tarnybos stiprins ES agentūrų ir atitinkamų Vakarų Balkanų institucijų bendradarbiavimą kovos su terorizmu / smurtiniu ekstremizmu srityje, daugiausia dėmesio skiriant koordinavimo veiklai per Vakarų Balkanų kovos su terorizmu iniciatyvą, kurią inicijavo Slovėnija. EIVT, Komisijos tarnybos ir kiti suinteresuotieji subjektai parengs 2017–2019 m. regioninės paramos projektą dėl kovos su terorizmu, organizuotu nusikalstamumu ir sienų saugumu pagal Pasirengimo narystei pagalbos priemonę.

Vakarų Europa

Kalbant apie ES santykius su **Šveicarija**, 2016 m. yra itin reikšmingi. Pagal Šveicarijos Konstituciją Federalinė Taryba, remdamasi 2014 m. vasario 9 d. visuotinio balsavimo rezultatais, turi iki 2017 m. vasario mėn. parengti įgyvendinimo teisės aktus. Dėl šių teisės aktų kyla pavojus, kad tai gali būti nesuderinama su ES ir Šveicarijos susitarimu dėl laisvo asmenų judėjimo. Ir Šveicarija, ir ES turės priimti strateginius sprendimus. Mūsų bendrų santykių pobūdis neabejotinai priklausys nuo šio proceso rezultatų.

Buvo tęsiamas glaudus bendradarbiavimas ir keitimasis informacija su Šveicarija tokiais klausimais kaip Pietų Kaukazas (ESBO pirmininkavusi Šveicarija – specialusis įgaliotinis), demokratinis procesas Šiaurės Afrikoje, Artimųjų Rytų taikos procesas ir Iranas. Nors nėra ES ir Šveicarijos susitarimo dėl veiksmų suderinimo, Šveicarija veikiausiai ir toliau savarankiškai prisijungs prie ES pozicijų ir priemonių.

Labai gerai ir glaudžiai vyksta ES ir **Norvegijos** bendradarbiavimas užsienio politikos srityje, visų pirma dėl Artimųjų Rytų (Norvegija pirmininkauja Ad hoc ryšių palaikymo komitetui), Sirijos, Rusijos / Ukrainos ir Arkties klausimų. Norvegija taip pat dalyvauja taikos derybose Kolumbijoje (viena iš tarpininkų kartu su Kuba). Norvegija tebebus viena iš svarbiausių partnerių energetinio saugumo, saugumo, migracijos, kovos su klimato kaita, krizių sprendimo, paramos vystymuisi ir žmogaus teisių propagavimo srityse.

Santykiai su **mažomis valstybėmis Andora, Monaku ir San Marinu** perėjo į kitą lygmenį nuo tada, kai 2015 m. pradžioje pradėtos derybos dėl vieno ar keleto asociacijos susitarimų. Derybų procesas bus tęsiamas 2016 m. vykdant išplėstą atitinkamų ES *acquis* keturių laisvių srityje tikrinimą ir vedant diskusiją apie būsimą mūsų santykių institucinę sąrangą.

Vidurinė Azija

Laikydamosi 2015 m. birželio mėn. priimtose **ES Vidurinės Azijos strategijos**, Vidurinėje Azijoje ES daugiausia dėmesio skiria ekonominio vystymosi ir gero valdymo skatinimui siekiant stiprinti regiono stabilumą. Bendradarbiaudama su kitomis šalimis ir organizacijomis, aktyviai veikiančiomis regione, ES taip pat siekia skatinti sinergiją, visų pirma su Afganistanu. Be ekonominio vystymosi ir gero valdymo ES siekia propaguoti tolesnį bendradarbiavimą švietimo sektoriuje, vandens ir aplinkos bei teisinės valstybės klausimus, taip didesnę žmogaus teisių apsaugą. Apie nusistovėjusius tvirtus institucinius ryšius liudija 2016 m. gegužės mėn. įvykęs aukšto lygio dialogas politikos ir saugumo klausimais ir spalio 4 d. ES ir Vidurinės Azijos ministrų susitikimas.

Bus svarbu užtikrinti sėkmingą tvirtesnio partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo su **Kazachstanu** laikiną taikymą ir ratifikavimą. **Kirgizija** laukia 2017 m. įvyksiančių prezidento rinkimų, o sėkmingas demokratiškas įgaliojimų perdavimas bus svarbus pavyzdys visam regionui. **Uzbekistanui** prasideda laikotarpis po I. Karimovo vadovavimo ir ES bus svarbu užmegzti ryšius su daugiausiai gyventojų turinčios Vidurinės Azijos šalies vadovybe. **Tadžikistanas** susiduria su įvairiais sunkumais, pradedant silpnėjančia ekonomika ir baigiant vis griežtesnėmis opozicijos atžvilgiu taikomomis priemonėmis, kurias reikia įdėmiai stebėti. Svarbu stiprinti ryšius su **Turkmėnistanu** visų pirma atsižvelgiant į šalies kaip vienos iš pagrindinių dujų tiekėjų pietiniam dujų koridoriui.

Arktis

Dėl sunkumų ir galimybių, atsirandančių dėl klimato kaitos, visuotinis dėmesys **Arkčiai** labai padidėjo galimybių pasinaudoti naujais energijos ir mineralų šaltiniais ir atsiradusių naujų laivybos maršrutų atžvilgiu. 2016 m. balandžio mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisija pateikė Bendrą komunikatą dėl integruotos Europos Sąjungos Arkties politikos, kurį palankiai įvertino Taryba 2016 m. birželio 20 d. išvadose. Šioje politikoje atsižvelgiama į šiuos pastarojo meto pokyčius, taip pat į vietos gyventojų socialinius ir ekonominius siekius bei būtinybę užtikrinti, kad Arktis išliktų konstruktyvaus tarptautinio bendradarbiavimo regionas.

Pietinės kaimyninės šalys

ES politikos šerdis – regiono stabilizavimas politiniu, ekonominiu ir saugumo aspektais. ES pradės naują bendradarbiavimo su pietinėmis kaimyninėmis šalimis etapą, kurio tikslas – kurti veiksmingesnę partnerystę vadovaujantis peržiūrėta Europos kaimynystės politika, remiantis tikslesniu diferencijavimu ir bendra atsakomybe. Be to, ES toliau skatins tolesnę regioninę integraciją, visų pirma įgyvendindama iniciatyvas pagal Viduržemio jūros sąjungos sistemą, ir intensyvins dialogą su arabų pasauliu, plėtodama bendradarbiavimo galimybes su tokiomis organizacijomis kaip Arabų Valstybių Lyga ir Islamo bendradarbiavimo organizacija.

ES intensyvina bendradarbiavimą su šalimis, kurios vykdo politines ir ekonomines reformas, pavyzdžiui, Tunisu, Jordanija ir Maroku. Tai sudarys sąlygas intensyvinti politinį dialogą, bus skiriama didelė ES finansinė parama (dotacijos ir paskolos), tariamasi dėl mūsų partnerystės prioritetų, taip pat daroma pažanga svarbiausiose politikos srityse. Vykdamas tolesnę veiklą, susijusią su 2015 m. vasario mėn. Tarybos išvadomis ir Europos Vadovų Tarybos narių pareiškimu, konkrečiai saugumo srityje ES su partneriais pradėjo dialogus kovos su terorizmu klausimais, o atlikus Europos kaimynystės politikos (EKP) peržiūrą atsirado priemonių, skirtų partnerių atsparumui grėsmėms stiprinti, pavyzdžiui, kovoti su terorizmo grėsme ir užkirsti kelią radikalizacijai, taip pat remti saugumo sektoriaus reformą ir sienų valdymą. Toliau vyks dialogas kaip prioritetinė priemonė migracijos valdymo srityje. Visapusiška parama sudarant ES susitarimus bus skirta Jordanijai ir Libanui už jų pagrindinį vaidmenį teikiant prieglobstį beveik 2 mln. Sirijos pabėgėlių².

ES yra įsipareigojusi remti **Tuniso** perėjimą prie demokratijos ir aktyviau remti šalies pastangas spręsti rimtas problemas, su kuriomis susiduria ši šalis, taip pat skatinti ilgalaikio stabilumo, atsparumo, gero valdymo, socialinio ir ekonominio vystymosi ir saugumo užtikrinimą, vadovaujantis Komisijos ir vyriausiosios įgaliotinės 2016 m. rugsėjo mėn. pateiktu bendru komunikatu.

² Žr. Komunikatą dėl naujo partnerystės modelio.

Libijoje ES remia Prezidentinę tarybą ir nacionalinės santarvės vyriausybę, sudarytą pasirašius JT remiamą Libijos politinį susitarimą ir priėmus JT ST rezoliuciją 2259 2015 m. gruodžio mėn., siekdama padėti sureguliuoti dabartinę politinę ir saugumo krizę. ES sutelkė 100 mln. EUR vertės bendradarbiavimo paketą, skirtą nacionalinės santarvės vyriausybei ir Libijos gyventojams remti; dalis minėtų lėšų jau panaudota.

ES siekia stiprinti strateginį dialogą su **Maroku**, visų pirma saugumo, demokratinių reformų ir migracijos srityse, siekiant įveikti dėl pastarojo meto įvykių iškilusias problemas ir plėtoti visapusiškas mūsų partnerystės galimybes.

Alžyras pasirodė esantis patikimas partneris saugumo ir energetikos srityse. Tebevyksta derybos dėl naujų partnerystės prioritetų.

Be to, ES derasi dėl partnerystės prioritetų su **Egiptu**; santykiuose su šia šalimi daugiausia dėmesio ir toliau bus skiriama demokratinėms reformoms, socialiniam ir ekonominiam vystymuisi ir žmogaus teisėms, atsižvelgiant į Egipto lemiamą vaidmenį regioninio saugumo, įskaitant kovą su terorizmu, atžvilgiu.

Laikantis EKP, deramasi ir dėl partnerystės prioritetų su **Jordanija** bei **Libanu**.

Artimųjų Rytų taikos procesas

Sustojusio Artimųjų Rytų taikos proceso kontekste ES, be kita ko, padedant ES specialiajam įgaliotiniui, stiprins bendradarbiavimą su šalimis ir tarptautiniais partneriais, kad būtų sukurtas naujas postūmis deryboms. ES pakartoja, kad yra tvirtai įsipareigojusi pasiekti dviejų valstybių sambūviu pagrįstą sprendimą ir toliau vykdyti esamą politiką, kaip nurodyta viena po kitos pateiktose Tarybos išvadose, ir yra susirūpinusi dėl didėjančių grėsmių tokiame sprendime. ES primena, kad pagal tarptautinę teisę gyvenvietės yra neteisėtose, trukdo siekti taikos ir kelia grėsmę, kad bus neįmanoma įgyvendinti dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo, ir pakartoja griežtai prieštaraujanti Izraelio gyvenviečių kūrimo politikai bei veiksams, kurių imtasi šiame kontekste, pavyzdžiui, griovimams ir konfiskavimams, be kita ko, ES finansuojamų projektų atžvilgiu. ES labai didelį susirūpinimą kelia tai, kad dėl nenutrūkstančio smurto rato Izraelyje ir Palestinos teritorijoje buvo prarasta labai daug žmonių gyvybių. ES griežtai smerkia visų konflikto šalių ir bet kokiomis aplinkybėmis vykdomus teroristinius išpuolius ir smurtą, įskaitant vaikų žūtis.

Ateinančiais mėnesiais bendradarbiavimas su Ketvertu ir kitais suinteresuotaisiais subjektais regione ir už jo ribų bus itin svarbus siekiant užtikrinti tvirtesnę daugiašalę sistemą. ES ir toliau primins abiem šalims rimtai vertinti naujausios Ketveto ataskaitos rekomendacijas. ES yra pasiryžusi kartu su kitais tarptautiniais bei regioniniais partneriais konkrečiai ir ženkliai prisidėti prie visuotinių paskatų konflikto šalims įtvirtinti taiką, atsižvelgiant į tarptautinę konferenciją, kurią planuojama surengti iki metų pabaigos. ES taip pat dar kartą patvirtina savo pasiūlymą dėl beprecedenčio politinės, ekonominės ir saugumo srities paramos rinkinio, pasiūlytino ir parengtino su abiem konflikto šalimis, jei būtų pasiektas susitarimas dėl galutinio statuso.

Persijos įlanka / Levantas

ES siekia glaudžiau bendradarbiauti su **Persijos įlankos valstybėmis** sprendžiant problemas regione (ypač Jemene, Sirijoje / Irake, Somalio pusiasalyje), taip pat plėtojant labiau struktūrizuotą sistemą, pagal kurią ES dalyvautų sprendžiant bendras problemas, be kita ko, saugumo, kovos su terorizmu, kovos su radikalizacija ir migracijos srityse. Be to, bendroje darbotvarkėje ir toliau numatomas nuolatinis dialogas žmogaus teisių klausimais. Todėl ES ir toliau plėtos svarbius santykius su Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba.

ES toliau įgyvendins Sirijai ir Irakui, taip pat „Da'esh“ keliamos grėsmės klausimui skirtą strategiją, išdėstytą 2016 m. gegužės 23 d. priimtose Tarybos išvadose. **Sirija** tebebus vienas pagrindinių ES prioritetų ir ES yra visapusiškai įsipareigojusi įgyvendinti JT Saugumo Tarybos rezoliuciją (JT ST rezoliucija) 2254, visų pirma kiek tai susiję su humanitarinės pagalbos teikimu, karo veiksmų nutraukimu, dėl kurių sudaromos sąlygos paliauboms, ir politinių permainų spartinimu. ES toliau dės pastangas minėtoje srityje ir prisidės remdama Sirijos vidaus derybas bei mažindama įtampą regione.

Kalbant apie **Iraką**, ES aktyviau teiks paramą Irako vyriausybei, pastarajai dedant pastangas vykdyti reformas, kurios yra itin svarbios siekiant nacionalinio susitaikymo ir demokratinės sistemos stiprinimo, remiantis įtraukiu valdymu ir teisinės valstybės principu. ES išnagrinės tolesnes galimybes padėti Irako federalinei vyriausybei ir Kurdistano regiono vyriausybei pagerinti ekonomines ir finansines sąlygas. Be to, ES, glaudžiai bendradarbiaudama su tarptautiniais partneriais, daug dėmesio skirs nuo „Da'esh“ išlaisvintų teritorijų stabilizavimui ir atkūrimui.

Vienu iš prioritetų išliks tebevykstantis visapusiškas ir veiksmingas Bendro visapusiško veiksmų plano dėl **Irano** branduolinės programos ir JT ST rezoliucijos 2231 įgyvendinimas. Siekiant pradėti veikti po dešimtmetį trukusios pertraukos itin svarbu atnaujinti abipusius santykius, remiantis Bendro visapusiško veiksmų plano visišku įgyvendinimu; mūsų laipsniško bendradarbiavimo strategija apims bendradarbiavimą ekonomikos ir prekybos srityse, taip pat regioniniais ir žmogaus teisių klausimais. 2016 m. balandžio 16 d. vyriausiosios įgaliotinės ir pirmininko pavaduotojos vizitas į Teheraną sudarė pagrindą tęsti šį intensyvų darbą.

Migracijos krizė Europoje dar labiau išryškino aktyvesnio ES dalyvavimo regione svarbą. Po 2015 m. lapkričio mėn. Valetyje įvykusio aukščiausiojo lygio susitikimo migracijos klausimais Šiaurės Afrikos šalims teikiama papildoma parama, visų pirma per Afrikos patikos fondą, ir ta parama gali būti toliau didinama. Be to, šio regiono šalims jau suteikta nemaža humanitarinė pagalba dar didės atsižvelgiant į 2016 m. vasario mėn. Londone vykusios konferencijos „Parama Sirijai ir visam regionui“ rezultatus; šioje konferencijoje be valstybių narių įnašų ES įsipareigojo per 2016–2017 m. laikotarpį papildomai skirti daugiau nei 2,4 mlrd. EUR, siekdama sumažinti krizės padarinius Sirijos konflikto kaimyninėms šalims. Bendras ES įsipareigojimas sudarė daugiau nei du trečdalius tarptautinės paramos. Be kita ko, tai apims ir ES susitarimų su Libija ir Jordanija užbaigimą; pagal šiuos susitarimus minėtos šalys galės platesniu mastu pasinaudoti ES priemonėmis, kad suteiktų postūmį savo ekonomikai, tuo pat metu pabėgėliams užtikrindamos apsaugą, taip pat galimybę pasinaudoti socialinėmis paslaugomis ir gauti darbą. Be to, Artimuosiuose Rytuose ir Šiaurės Afrikos remiančiose šalyse partnerėse įgyvendinamos dvi regioninės plėtros ir apsaugos programos, skirtos pabėgėlių srautams valdyti.

Susirūpinimą keliantys saugumo aspektai tebebus politinių darbotvarkių prioritetai, pagal juos bus nustatomas daugelio šalių regioninių vyriausybių darbas ir prioritetai, dažnai pakenkiant demokratinio valdymo principams, nors į prieš penkerius metus vykusio arabų pavasario socialines ir politines aplinkybes dar nėra tinkamai atsižvelgta. Politinis pliuralizmas tebepatiria spaudimą, o kai kuriose šalyse padėtis netgi pablogėjo. Nepakankamo išsilavinimo problema tebėra opi ir ją pagilino pabėgėlių krizė. Kritus naftos kainoms buvo itin paveiktas ekonomikos augimas.

2016 m. regionui taps lemtingi, atsiradus svarbiems naujiems aspektams jau ir taip sudėtinguose ir priešiškuose įvairių valstybių santykiuose. Reikės atidžiai įvertinti pastarojo meto staiga krentančių naftos kainų tendencijos galimo kartojimosi poveikį, didėjančią religinę nesantaiką ir naują postūmį, galintį atsirasti dėl tarptautinių sankcijų Iranui panaikinimo.

ŠIAURĖS IR PIETŲ AMERIKA

ES ir **JAV** strateginė partnerystė tebėra gyvybiškai svarbi sprendžiant pasaulio ir užsienio politikos problemas, kaip antai konfliktas Ukrainoje, kova su „Da'esh“ ir pastangos užtikrinti taiką Sirijoje bei Libijoje, taip sprendžiant migracijos problemą, ir Bendro visapusiško veiksmų plano su Iranu įgyvendinimas. ES tebėra visapusiškai įsipareigojusi užbaigti plataus užmojo, visaapimančią ir subalansuotą aukštos kokybės Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės susitarimą su JAV. Itin daug dėmesio bus skirta ES ir JAV bendradarbiavimui energetikos srityje ir ES ir JAV privatumo apsaugai. Vienas svarbiausių prioritetų tebėra visiškas bevizio režimo abipusiškumas visiems į JAV keliaujantiems ES piliečiams. Saugumo ir gynybos srityje ES ir JAV turėtų kuo greičiau užbaigti derybas dėl įsigijimo ir tarpusavio paslaugų susitarimo. Kosmoso saugumo srityje šiais metais Taryba pradės derybas dėl JAV galimybės naudotis GALILEO paslauga valstybinėms institucijoms.

Naujoji **Kanados** vyriausybė pareiškė norą toliau stiprinti iki šiol labai gerą bendradarbiavimą su ES. Iš tiesų tokia galimybė yra, visų pirma pasirašant ir įgyvendinant strateginės partnerystės susitarimą ir išsamų ekonomikos ir prekybos susitarimą. Vienas iš svarbiausių 2016 m. prioritetų tebėra visiškas bevizio režimo abipusiškumas visiems į Kanadą keliaujantiems ES piliečiams. ES taip pat tikisi, kad Kanada vykdys prisiimtą įsipareigojimą bendradarbiauti bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) srityje. Oficialus vyriausiosios įgaliotinės ir pirmininko pavaduotojos vizitas įvyko birželio mėn., o kitas ES ir Kanados aukščiausio lygio susitikimas numatomas 2016 m. spalio 27 d.

2016 m. ES toliau sieks modernizuoti visuotinį susitarimą su **Meksika** siekdama atnaujinti susitarimo prekybos ramstį ir sustiprinti dvišalio dialogo pasaulinio masto klausimais (visų pirma klimato kaitos, energetikos, aprūpinimo maistu, pasaulinės ekonomikos ir saugumo klausimais) sistemą. Oficialios derybos dėl susitarimo modernizavimo prasidėjo 2016 m. birželio mėn.

Centrinėje Amerikoje ES toliau atidžiai stebės padėtį **Gvatemaloje**. ES stebėjo naujosios vyriausybės rinkimus 2015 m. Kalbant apie **Hondūrą**, ES nusiuntė padėties po rinkimų stebėjimo misiją, kuri turi įvertinti pažangą padarytą vykdant rinkimų reformas valdymo srityje. Abiejose šalyse ES toliau remia nacionalines pastangas įgyvendinti reformas ir geriau laikytis teisinės valstybės principų bei labiau gerbti žmogaus teises. Bus stebima politinė situacija **Nikaragvoje**, visų pirma būsimų rinkimų procesas; ES aktualūs **Kosta Rikos** santykiai su Centrinės Amerikos integracijos sistema ir Kubos migracijos krizės raida. ES skirs dėmesio atitinkamų šalių reakcijai į neseniai pradėtą įgyvendinti ES veiksmingo apmokestinimo išorės strategiją.

ES toliau remia regionų strategijas, skirtas saugumo padėčiai Centrinėje Amerikoje ir Karibų regione gerinti. Kalbant apie **Karibus**, ES ir Kuba atnaujino oficialų politinį dialogą, buvo sutarta dėl dialogo žmogaus teisių klausimais pradėjimo, taip pat ES ir Kuba užbaigė derybas dėl Politinio dialogo ir bendradarbiavimo susitarimo ir rengiasi jį pasirašyti. **Haityje** reikės nuolat atidžiai stebėti laikinosios vyriausybės veiklą vykstant sudėtingam rinkimų procesui. **Dominykos Respublikoje** bus atidžiai stebima, kaip įteisinami Haičio kilmės asmenys. Galiausiai ES remia Amerikos valstybių organizacijos misiją tarpininkaudama pasienio ginče tarp **Belizo** ir **Gvatemalos**, tuo pat metu skatindama abiejų šalių politines iniciatyvas. **Kalbant apie požiūrį į Karibų regioną**, pagrindiniai 2016 m. klausimai, remiantis Bendra ES ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybių Karibų grupės forumo (CARIFORUM) deklaracija, *inter alia*, apima ES ir CARIFORUM politinio dialogo stiprinimą ir pastangų įgyvendinti 2012 m. ES ir Karibų valstybių partnerystės strategijos įgyvendinimo intensyvinimą.

Kalbant apie **Pietų Ameriką**, ES suintensyvins derybas su Pietų Amerikos šalių bendrosios rinkos organizacija (**MERCOSUR**) dėl asociacijos susitarimo; tęs strateginę partnerystę su **Brazilija** ir pateiks iniciatyvų, kaip stiprinti partnerystę ir bendradarbiavimą su **Argentina**. ES toliau budriai stebės nestabilią padėtį **Venesueloje**. Itin daug dėmesio ir toliau bus skiriama taikos procesui **Kolumbijoje**. Itin daug dėmesio ir toliau bus skiriama taikos proceso **Kolumbijoje** rėmimui padedant vyriausiosios įgaliotinės ir pirmininko pavaduotojos specialiajam pasiuntiniui Eamonui Gilmore'ui ir pasitelkiant ES patikos fondą. ES stebės, kaip **Ekvadoras** įgyvendina prekybos susitarimą, kuris, kaip tikisi ES, įsigalios 2017 m. sausio 1 d. ES toliau bendradarbiaus su **Čile** pagal ES krizių valdymo sistemą (susitarimas dėl dalyvavimo bendrųjų sąlygų). ES dar kartą patvirtina įsipareigojimą tęsti darbą siekiant plataus užmojo atnaujinto asociacijos susitarimo. Netrukus galėtų prasidėti derybos dėl ES ir Čilės asociacijos susitarimo atnaujinimo. Santykiuose su **Paragvajumi** ir **Urugvajumi** daugiausia dėmesio bus skiriama ekonominei integracijai ir valdymui. Kalbant apie **Peru**, reikės imtis tolesnių veiksmų, susijusių su bevizio režimo susitarimu ir rinkimų stebėjimo misija. Bus svarbus tolesnis bendradarbiavimas su **Bolivija** kovojant su neteisėta narkotikų gamyba ir svarbi vyriausybės teisingumo sektoriaus reformos politika.

Be to, ES toliau bendradarbiaus su Amerikos valstybių organizacija ir Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrija (CELAC). 2016 m. spalio mėn. įvyksiantis ES ir CELAC ministrų lygio susitikimas turėtų padėti pagrindą pasirengimui ES ir CELAC aukščiausiojo lygio susitikimui 2017 m. Šios organizacijos yra svarbios regioninės dalyvės, su kuriomis ES bendradarbiauja pagrindinėse srityse, pavyzdžiui, žmogaus teisių ir teisinės valstybės klausimais, taip pat klimato kaitos ir darnaus vystymosi srityse. Be to, per jas ES politikos iniciatyvos tampa žinomos žemyno mastu. ES taip pat palankiai vertina Ramiojo vandenyno aljanso pasiekimus ir pasirengusi gilinti dialogą su jo nariais.

UŽSACHARIO AFRIKA

2016-ieji –svarbūs metai ES santykiams su Afrika. Kai kuriose žemyno dalyse augo ekonomika ir kilo gerovės lygis. Tuo pat metu politinės problemos tebeegzistuoja, dažnai jas pagilina kiti veiksniai, visų pirma susiję su ekonomika, demografija ir saugumu. Daugiausia susirūpinimo kelia du dalykai: i) tai, kad daug šalių yra pažeidžiamos dėl radikalėjimo, smurtinio ekstremizmo ir terorizmo keliamų grėsmių saugumui teritorijoje pradedant nuo Sahelio, einant per Čado ežero baseiną iki Somalio pusiasalio; ii) sustojusi pažanga valdymo srityje, labiausiai matoma lėtoje atstovaujamosios demokratijos raidoje, taip pat saugumo ir ekonomikos srityse. Itin didelis skurdas ir maisto stygius tebėra problema tam tikrose Užsachario Afrikos dalyse.

Neišvengiamai daug bus dirbama stiprinant mūsų aktyvų dalyvavimą ieškant krizių ir konfliktų sprendimo būdų. Somalio pusiasalyje **Somalis** turės laikyti pagrindinį egzaminą – iki metų pabaigos bus surengtas rinkimų procesas, kad būtų įtvirtinta tvari federalinė sistema. **Sudane** ES turėtų remti pastangas ieškant visaapimančio ir įtraukaus politinio sprendimo. Pasibaigus pilietiniam karui Pietų Sudano pereinamojo laikotarpio nacionalinės vienybės vyriausybė susiduria su milžiniškais politiniais, ekonominiais ir humanitariniais iššūkiais, kylant didelei rizikai, kad smurtas atsinaujins; nuolatinis ES dalyvavimas bus itin svarbus remiant visapusišką 2015 m. taikos susitarimo įgyvendinimą ir sprendžiant konflikto sukeltą perkėlimo problemą.

Sahelio regionas tebebus nestabilus. **Malyje** vis dar lėtai įgyvendinamas 2015 m. birželio mėn. pasirašytas taikos susitarimas, dėl to padėtis saugumo srityje blogėja, o tai daro poveikį Malio šiaurinei ir centrinei dalims. Todėl regione Malis tebekelia susirūpinimą. Malio subjektams reikia stiprinti pasiryžimą įgyvendinti taikos susitarimą. Be to, išlieka susirūpinimas dėl Libijos. ES palankiai vertina ir remia tvirtesnį bendradarbiavimą regione (G 5) pasitelkiant mūsų finansines priemones ir politinį dialogą – vyriausioji įgaliotinė 2016 m. birželio 17 d. rengia ministrų lygio susitikimą su Sahelio G 5 šalių grupe. Visapusiški atsakomieji veiksmai į **Čado ežero krizę**, įskaitant kovą su grupuote „Boko Haram“, turėtų būti veiksmingesni, o pastangos labiau derinti veiksmus regione turėtų būti tęsiamos.

Centrinėje Afrikos dalyje po neseniai įvykusių prezidento rinkimų naujoji **Centrinės Afrikos Vyriausybė** gali pradėti šalies ir jos institucijų atkūrimo procesą, nors apskritai padėtis tebėra nestabili. **Burundyje** dėl krizės tikrinamas tarptautinis atsakomybės užtikrinti apsaugą įsipareigojimas, kadangi vis dar išlieka masinių žiaurumų ir suirutės regione pavojus, jei nebus rasta politinio sprendimo. Padėtis **Kongo Demokratinėje Respublikoje** yra kritiška; visos šalys privalo dalyvauti įtraukiamo procese, kad būtų užtikrinta pagrindinių laisvių apsauga ir padėtas pagrindas taikiems, patikimiems, įtraukiamiems, skaidriems ir laiku vykstantiems rinkimams. ES toliau atidžiai stebės padėties **Gabone** raidą.

Šiame kontekste **saugumas, pagarba žmogaus teisėms ir atsparumas** taps kaip niekad svarbiais dalykais Užsachario Afrikoje. 2016 m. vasario mėn. AS surengė paramos teikėjų konferenciją tam, kad būtų sutelkta papildomų išteklių Daugiašalei jungtinei specialiosios paskirties grupei siekiant kovoti su grupuote „Boko Haram“. Toliau bus dedamos naujos pastangos siekiant kovoti su ekstremizmu. ES reikia tobulinti kovos su radikalizacija strategijas ir potencialius ES politinius sprendimus. Be kita ko, tai apima mūsų BSGP ir pajėgumų didinimo priemones. Tačiau raginimą stiprinti valstybes reikės įtraukti į atitinkamą bendrą politinio valdymo požiūrį, įskaitant visapusišką pagarbą pagrindinėms teisėms ir teisinės valstybės principo laikymąsi.

Dėl **migracijos krizės** mūsų santykiuose su Afrika atsirado naujas aspektas ir nauji veikėjai. Tūkstančių neteisėtų migrantų grąžinimas Europos Sąjungai kelia sunkumų. ES daugiausia dėmesio skirs pagrindinių migracijos priežasčių šalinimui, siekiant užkirsti kelią neteisėtai migracijai iš Afrikos į Europą. ES gali pakeisti padėtį įgyvendindama Valetos aukščiausiojo lygio susitikime nustatytą darbotvarkę ir įtraukdama migracijos klausimą, įskaitant readmisiją, į visus politinius santykius, kuo geriau, kaip papildoma priemone, pasinaudodama Skubiosios pagalbos patikos fondu. Aukšto lygio dialogai su šalimis, susitarimai dėl migracijos, Rabato ir Chartumo procesai bei kita su Valetos aukščiausiojo lygio susitikimu susijusi tolesnė veikla – visa tai reikalauja intensyvaus ir integruoto darbo. Visi minėti procesai suintensyvės įgyvendinant naujos partnerystės požiūrį, pagrįstą Europos Komisijos komunikatu dėl naujo partnerystės su trečiosiomis šalimis modelio sukūrimo pagal Europos migracijos darbotvarkę, laikantis 2016 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadų.

ES pasiūlytame naujame požiūryje Etiopija, Malis, Nigeris, Nigerija ir Senegalas apibrėžiami kaip prioritetinės šalys³.

Afrikoje vėl aktualūs **teisingų ir patikimų rinkimų procesų** ir Konstitucijos nustatytos kadencijos terminų laikymosi klausimai, visų pirma kai kuriose centrinės Afrikos dalies šalyse, kuriose 2016 m. vyks rinkimai. Todėl 2016-ieji bus lemiami pokyčių metai, kalbant apie Afrikos įsipareigojimo siekti demokratinių pokyčių patikimumą. ES dalyvaus per savo rinkimų stebėjimo misijas ir rinkimų ekspertų misijas. Dėl ginčytinų procesų mūsų politinis dialogas buvo labiau įtemptas ir turėsime reaguoti taip, kad nepažeistume pagrindinių principų, taip pat atsižvelgdami į kiekvienos šalies aplinkybes. Mūsų pastangos greičiausiai bus veiksmingos prisijungus prie platesnių Afrikos ir tarptautinių pastangų. Tai bus prioritetas, atsižvelgiant į su rinkimais susijusio smurto riziką.

Tęsimas darbas su **Afrikos Sąjunga (AS)**; 2016 m. balandžio mėn. Adis Abeboje vyko kolegijų posėdis su dabartine AS komisija. Reikia toliau dirbti siekiant pasirengti 2017 m. Afrikos ir ES aukščiausiojo lygio susitikimui.

ES ir toliau remsis birželio mėn. vykusio ministrų lygio susitikimo su Sahelio G 5 šalių grupe, kovo mėn. Briuselyje vykusio ministrų lygio dialogo su Nigerija, gegužės mėn. Abudžoje vykusio antrojo regioninio aukščiausiojo lygio susitikimo saugumo klausimais rezultatais ir antrą šių metų pusmetį Briuselyje numatyto surengti ministrų lygio dialogo su Angola būsimais rezultatais.

ES tęs ES ir AKR santykių po 2020 m. strateginio svarstymo procesą, nagrinėdama įvairias galimybes dėl būsimos struktūros nustojus galioti Kotonu susitarimui.

³ Žr. komunikatą dėl naujos partnerystės migracijos srityje.

AZIJA IR RAMIOJO VANDENYNŲ REGIONAS

ES bendradarbiavimas su Azijos ir Ramiojo vandenyno regiono šalimis bus toliau stiprinamas, kadangi regione yra keturios ES strateginės partnerės (Kinija, Indija, Japonija ir Korėjos Respublika), jame ir toliau sparčiai auga ekonomika, nepaisant to, kad pastaruoju metu augimas sulėtėjo, o regionas susiduria su didelėmis saugumo ir stabilumo problemomis, kurios turi tiesioginių ir netiesioginių padarinių ES. ES išliks viena pagrindinių investuotojų ir vystymuisi skirtos finansinės paramos teikėjų, taip pat atliks nemažiau svarbų pagrindinį vaidmenį vystymosi srityje stiprindama prekybos santykius su regionu ir sieks remti stabilumą ir saugumą regione.

ES daro pažangą derybose dėl **politinių, saugumo ir prekybos susitarimų** su viso regiono šalimis, kuriais siekiama remti darnaus vystymosi ir platesnio masto bendradarbiavimo regione, taip pat didesnių galimybių patekti į regiono rinką tikslus. Bus toliau dirbama su laisvosios prekybos sutartimi su Pietų Korėja. Parafuota keletas susitarimų, bus tęsiamas procesas siekiant kitų susitarimų pasirašymo ir įgyvendinimo: derybos dėl bendrojo susitarimo su Australija ir Naująja Zelandija, derybos dėl laisvosios prekybos susitarimo su Vietnamu ir derybos dėl Bendradarbiavimo partnerystės ir vystymosi srityje susitarimo su Afganistanu. ES tebėra visapusiškai įsipareigojusi siekti, kad būtų užbaigtos derybos dėl strateginės partnerystės susitarimo ir laisvosios prekybos susitarimo su Japonija.

Užbaigus dvišales derybas dėl laisvosios prekybos susitarimo su Singapūru ir Vietnamu, ES pradėjo rengti dvišalius laisvosios prekybos susitarimus su Filipinais ir Indonezija, siekdama galutinio tikslo – tarprekinio laisvosios prekybos susitarimo su Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN). Šiuo metu vertinama padėtis, susijusi su Malaizija, siekiant įvertinti perspektyvas atnaujinti derybas dėl laisvosios prekybos susitarimo, taip pat pradėtas rengti laisvosios prekybos susitarimas su Australija.

2016 m. gegužės mėn. ES ir **Japonijos** vadovai apžvelgė pažangą, padarytą derybose dėl strateginės partnerystės susitarimo ir laisvosios prekybos susitarimo, susitardami paspartinti derybas siekiant plataus užmojo abiejų pusių pageidaujamų sandėrių. Vadovai taip pat pažymėjo, kad ES ir Japonija stiprina strateginę partnerystę. Japonija jau teikia konkrečią paramą Europos Sąjungos krizių valdymo misijoms Afrikoje ir abi pusės vykdė keletą bendrų kovos su piratavimu operacijų vakarinėje Indijos vandenyno dalyje. ES vadovai išreiškė viltį, kad būsimi įvykiai nesukliudys visaverčiam Japonijos dalyvavimui ES krizių valdymo misijose.

2015 m. ES ir **Korėjos Respublikos** aukščiausiojo lygio susitikime vadovai susitarė toliau investuoti į šiuos visapusiškus, abipusiai naudingus ir į ateitį orientuotus santykius. Visų pirma vadovai tikėjosi susitarimo dėl dalyvavimo bendrųjų sąlygų, kuriuo nustatomos dalyvavimo bendrose krizių valdymo operacijose bendrosios sąlygos, ratifikavimo užbaigimo. Šiuo atžvilgiu ES palankiai įvertino Korėjos Respublikos ketinimą prisijungti prie ES kovos su piratavimu pastangų Adeno įlankoje Somalyje, vykdančią ES operaciją ATALANTA, atsižvelgiant į tai, kad šiam tikslui Korėjos Respublikai reikės gauti Nacionalinės asamblėjos pritarimą.

Birželio mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisija pateikė bendrą komunikatą dėl **Kinijos**. Šis bendras komunikatas ir 2016 m. liepos mėn. Tarybos išvados sudaro politinį ES bendradarbiavimo su Kinija per ateinančius metus pagrindą, kadangi šiuose dokumentuose nustatomos abipusio bendradarbiavimo, be kita ko, sprendžiant pasaulines ir regionines problemas, galimybės. ES bendradarbiavimas su Kinija bus principingas, praktiškas ir pragmatiškas, išsaugant ištikimybę savo interesams ir vertybėms, visų pirma laikantis tarptautinių taisyklių bei normų ir gerbiant žmogaus teises. Komunikate daugiausia dėmesio skiriama trimis pagrindinėms prioritetinėms sritims: gerovei ir reformoms, užsienio ir saugumo politikai, pasauliniam valdymui. Jame konsoliduotas plataus užmojo požiūris į vieną iš mūsų svarbiausių strateginių partnerių ir nustatoma pozityvi partnerystės darbotvarkė kartu su konstruktyviu skirtumų valdymu. ES ir Kinijos aukščiausiojo lygio susitikimas, kuris liepos mėn. vyko Pekine, suteikė galimybę vesti strategines diskusijas bendro intereso klausimais.

Kovo mėn. vykęs dvišalis aukščiausiojo lygio susitikimas su **Indija** atnaujino santykius ir suteikė naują postūmį strateginei partnerystei; buvo nustatyti prioritetai ateinantiems metams ir bendri interesai naujose ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo darbotvarkėse, *inter alia*, prekybos, investicijų, ekologiškos energijos / technologijų, vandens, mokslinių tyrimų ir švietimo srityse.

ES intensyvins bendradarbiavimą su **Afganistanu, Bangladešu ir Pakistanu**. Kadangi, kalbant apie migraciją, šios šalys yra pagrindinės kilmės ir tranzito šalys, ES tebebus įsipareigojusi užtikrinti tvirtesnį ir veiksmingesnį bendradarbiavimą su šiomis šalimis, daugiausia dėmesio skiriant pagrindinių migracijos priežasčių šalinimui, taip pat readmisijai ir grąžinimui.

ES, atlikdama vaidmenį saugumo srityje pasauliniu mastu ir veikdama kaip tarpininkė taikos klausimais, turi ilgalaikių įsipareigojimų **Afganistanui** ir afganistaniečiams. Įsipareigojimas remti Afganistano taikos procesą bus sustiprintas, remiantis spalio mėn. Briuselyje vykusios konferencijos Afganistano klausimais rezultatais; šioje konferencijoje ES turėjo galimybę atlikti vadovaujamą diplomatijos, finansų ir techninį vaidmenį vykdant pokyčius Afganistane. Spalio 2 d. buvo sutarta dėl Afganistano ir ES bendrų tolesnių veiksmų migracijos klausimais. Šis dokumentas užtikrins visapusišką pagrindą bendradarbiavimui grąžinimo, readmisijos ir reintegracijos srityse ir bus naudingas abiem šalims – ES bei jos valstybėms narėms ir Afganistanui. Bendradarbiaujant su **Pakistanu**, *inter alia*, daugiausia dėmesio bus skiriama santykių gilinimo sistemai laikotarpiu po ES ir Pakistano penkerių metų bendradarbiavimo plano galiojimo pabaigos 2017 m. birželio mėn. ES tikisi, kad susitarimas dėl readmisijos bus visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinamas.

ES toliau remis **Mianmaro / Birmos taikos procesą** po rinkimų susiklosčiusiomis aplinkybėmis, pasinaudodama tarp jos ir vyriausybės bei etninių grupių jau atsiradusiu pasitikėjimu, ir dėl to, kad ji yra viena pagrindinių paramos teikėjų perėjimo prie demokratijos procese. Vyriausiajai įgaliotinei ir Komisijai priėmus bendrą komunikatą, Taryba palankiai įvertino plataus užmojo ir perspektyvaus ES bendradarbiavimo su Mianmaru / Birma vizijos sukūrimą.

Po 2015 m. balandžio ir gegužės mėn. **Nepalą** nuniokojusių žemės drebėjimų ES ir toliau aktyviai dalyvaus atstatymo veikloje, įgyvendindama 105 mln. EUR vertės sutartį dėl paramos valstybei stiprinti. Lygiagrečiai ES toliau remia taikos proceso stiprinimą ir šalies perėjimą prie demokratijos.

Itin daug dėmesio bus skirta strateginių santykių su **Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN)** plėtojimui. Todėl 2015 m. birželio 22 d. patvirtintame Bendrame komunikate dėl santykių su ASEAN nustatomos programos ir politika, įskaitant išplėstas bendradarbiavimo programas ir ES ambasadoriaus prie ASEAN paskyrimą, kad santykiai su šia pagrindine strategine partnere būtų pakylėti į kitą lygį. 2016 m. spalio mėn. įvykusiame ES ir ASEAN ministrų lygio susitikime buvo patvirtintos gairės, skirtos būsimam veiksmų planui ir veiksmų gairėms siekiant aukštesnio lygio strateginės partnerystės.

2016 m. liepos mėn. Mongolijoje įvyko 11-as **Azijos ir Europos (ASEM)** aukščiausiojo lygio susitikimas. Dvidešimtų ASEM susitikimų metinių proga aukščiausiojo lygio susitikime buvo suteikta svarbi galimybė propaguoti ES interesą skatinti glaudesnę bendradarbiavimą su Azija bendro intereso klausimais.

Šis regionas ir toliau susiduria su **sunkumais**. ES toliau stengsis skatinti taikų problemų sprendimą ir ginčų sprendimo mechanizmus, grindžiamus tarptautine teise, kiek tai susiję su teritoriniais ir jūrų ginčais Pietų Kinijos jūroje. Įtampa gali didėti dėl įvairių priežasčių, be kita ko, dėl Korėjos Demokratinės Respublikos atlikto penkto branduolinio bandymo ir susijusių įvykių, karinių veiksmų grėsmės, taip pat dėl netylančių ginčų teritoriniais ir istoriniais klausimais. ES siekia iš anksto pradėti bendradarbiauti su atitinkamomis šalimis, visų pirma su jomis palaikydama artimus ir nuolatinius ryšius, siekiant prisidėti prie įtampos šiame regione mažinimo.

Toliau bus stengiamasi didinti ES autoritetą ir vaidmenį **Ramiojo vandenyno regione**. Bus stiprinami santykiai su Ramiojo vandenyno salų forumu ir tęsiamas bendradarbiavimas nerimą keliančiais klausimais, pavyzdžiui, nelaimių rizikos mažinimo, prisitaikymo prie klimato kaitos, atsinaujinančiosios energijos ir žuvininkystės valdymo srityse.

MISIJOS IR OPERACIJOS

BSGP ir toliau darė vertingą strateginę įtaką ES visapusiško požiūrio Europoje platesnio masto kontekste. Vakarų Balkanuose 2004 m. pradėta Europos Sąjungos karinė operacija Bosnijoje ir Hercegovinoje (EUFOR ALTHEA) toliau remia Bosnijos ir Hercegovinos pastangas užtikrinti saugią ir patikimą aplinką ir užsiima Bosnijos ir Hercegovinos karinių pajėgų pajėgumų stiprinimu ir mokymu, siekdama prisidėti prie stabilumo. 2008 m. pradėta Europos Sąjungos teisinės valstybės misija Kosove (EULEX KOSOVO) daugiausia dėmesio skiria pagalbai ir paramai Kosovo valdžios institucijoms, susijusiai su teisine valstybe, stebėsenai, kuravimu ir nacionalinių institucijų konsultavimu policijos, teismų ir mokesčių klausimais, tuo pat metu išlaikydama vykdomąsias pareigas konkrečiose kompetencijos srityse. Kalbant apie rytines kaimynines šalis, Europos Sąjungos stebėsenos misija Gruzijoje (EUMM), kuri taip pat buvo pradėta 2008 m., atlieka civilinę šalių veiksmų stebėseną ir stabilizavimo proceso padėties analizę, daugiausia dėmesio skiriant visapusiškam Šešių punktų susitarimo ir tolesnių įgyvendinimo priemonių laikymuisi visoje Gruzijoje, įskaitant Pietų Osetiją ir Abchaziją. 2014 m. pradėjusi veikti Europos Sąjungos patariamoji misija Ukrainoje (EUAM) yra vykdymo įgaliojimų neturinti misija, siekianti padėti Ukrainos valdžios institucijoms parengti tvarią civilinio saugumo sektoriaus reformą pasitelkiant strategines konsultacijas ir praktinę paramą. Visos šios priemonės ir veiksmai grindžiami ES standartais ir tarptautiniais gero valdymo bei žmogaus teisių principais. Po strateginės peržiūros misijos veikla buvo sustiprinta, kad padidėtų jos poveikis.

Kalbant apie Magribą ir Viduržemio jūros regioną, suintensyvintos pastangos siekiant pasinaudoti didesnius įgaliojimus turinčios Europos Sąjungos karinės operacijos Viduržemio jūros regiono pietų centrinėje dalyje (EUNAVFOR MED operacija SOPHIA) veikla; tai ne tik neteisėto žmonių gabenimo ir prekybos žmonėmis tinklų Viduržemio jūros regiono pietų centrinėje dalyje verslo modelio suardymas, bet ir naujos pagalbinės užduotys: – mokyti Libijos pakrančių apsaugos ir karines jūrų pajėgas, – prisidėti prie ginklų embargo atviroje jūroje prie Libijos krantų vykdymo užtikrinimo (remiantis JT Saugumo Tarybos rezoliucija 2292). Be to, jau gerokai įsibėgėjęs Europos Sąjungos integruoto sienų valdymo pagalbos misijos Libijoje (EUBAM Libya) operacinis planavimas, skirtas sustiprinti Libijos institucijoms teikiamą paramą ir pagalbą siekiant atgauti pozicijas Tripolyje, kai tik bus galima atsižvelgiant į politines ir saugumo sąlygas.

Artimuosiuose Rytuose Europos Sąjungos policijos misija Palestinos teritorijose (EUPOL COPPS) toliau padeda Palestinos Administracijai kuriant būsimos Palestinos valstybės institucijas viešosios tvarkos palaikymo policijos pajėgomis ir baudžiamojo teisingumo srityse, jos dabartinių įgaliojimų terminas pratęstas dar vieneriems metams nuo 2016 m. liepos mėn., taip pat pratęstas Europos Sąjungos pasienio pagalbos misijos Rafos perėjimo punktui (EU BAM RAFAH), kuri šiuo metu įsikūrusi Tel Avive, įgaliojimų terminas; pastaroji misija turi budinčius veiklos pajėgumus, kad būtų užtikrintas trečiosios šalies buvimas Rafos perėjimo punkte, vykdam 2005 m. Susitarimą dėl judėjimo ir galimybės atvykti. Misijos veikla – viena iš pasitikėjimo tarp Izraelio Vyriausybės ir Palestinos Administracijos skatinimo priemonių.

Afrikoje intensyvėja pastangos pasinaudoti bendru *in situ* vykstančių keleto BSGP misijų ir operacijų poveikiu; pasistūmėjo regionavimo koncepcijos planavimas. BSGP operacijos ir misijos apima daug veiklos rūšių ir kompetencijų: karinės operacijos vyksta prie Somalio pusiasalio esančiose jūrose (operacija ATALANTA), kurių metu sėkmingai kovoama su piratavimu, ir sausumoje vykdant Mogadiše įsikūrusią Mokymo misiją Somalyje (EUTM Somalia), kuri stiprina Somalio nacionalinės armijos pajėgumus. Europos Sąjungos regioninių jūrinių pajėgumų stiprinimo Somalio pusiasalyje misija (EUCAP NESTOR) (kurios pavadinimas bus netrukus pakeistas ir 2016 m. gruodžio mėn. ji vėl pradės veiklą pavadinimu EUCAP Somalia) – tai civilinė misija, kuri daugiausia dėmesio skiria tam, kad padėtų jūros civiliniams teisėsaugos pajėgumams Somalyje kovoti su piratavimu ir atlikti įprastas pakrančių apsaugos funkcijas, pavyzdžiui, žvejybos inspektavimą / žvejybos reikalavimų vykdymo užtikrinimą, paiešką ir gelbėjimą, taip pat kovą su kontrabanda sausumoje ir jūroje. BSGP įtraukta į ES pastangas spręsti neteisėtos migracijos problemą jos atsiradimo vietoje ir tranzito šalyse Sahelio regione. Stabilumas Sahelio regione didinamas pasitelkiant BSGP misijas Malyje ir Nigeryje (EUCAP Sahel Mali, EUTM Mali, EUCAP Sahel Niger), glaudžiai bendradarbiaujant su vietos vyriausybėmis. Bendradarbiavimo stiprinimas regione, be kita ko, pasinaudojant pastangomis, kurių imamasi pagal BSGP, pavyzdžiui, mokymo ir pajėgumų stiprinimo srityse, vyksta kartu su BSGP misijų Sahelio regione veiksmų koordinavimo su kitomis ES priemonėmis, taip pat valstybių narių projektais regione, visų pirma vykdant iniciatyvą „Pajėgumų stiprinimas remiant saugumą ir vystymąsi“, stiprinimu. Centrinėje Afrikos dalyje Europos Sąjungos misija teikti patarimus ir paramą saugumo sektoriaus reformai Kongo Demokratinėje Respublikoje (EUSEC RDC) baigėsi birželio mėn. po daugiau nei dešimt metų praktinės paramos teikimo saugumo sektoriaus reformai pasitelkiant konsultacijas ir pagalbą atitinkamoms Kongo valdžios institucijoms. 2015 m. pavasarį Centrinės Afrikos Respublikoje pradėta Europos Sąjungos BSGP karinė patariamoji misija Centrinės Afrikos Respublikoje (EUMAM RCA) 2016 m. liepos 16 d. pakeista Europos Sąjungos BSGP karine mokymo misija Centrinės Afrikos Respublikoje (EUTM RCA), taip parodant tvirtą ES įsipareigojimą šalyje atkurti taiką ir stabilumą.

Civilinė misija Afganistane EUPOL Afghanistan bus užbaigta 2016 m. gruodžio 31 d. Tačiau ES ir toliau dalyvaus remiant civilinio saugumo sektorių teikdama finansinę (320 mln. EUR per metus, daugiausia – Afganistano teisėtvarkos patikos fondui (LOTFA) iki 2020 m.), taip pat politinę ir diplomatinę paramą.

HIBRIDINĖS GRĖSMĖS

Po 2015 m. gegužės mėn. Užsienio reikalų tarybos posėdyje pavestos užduoties Komisija ir vyriausioji įgaliotinė 2016 m. balandžio 6 d. priėmė bendrą komunikatą „Bendra kovos su mišriomis grėsmėmis sistema“. Bendrame komunikate pateikiama apie 22 vykdytinų pasiūlymų. Juose daugiausia dėmesio skiriama keturioms pagrindinėms sritims:

- 1) informuotumo apie padėtį didinimui (ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras atliks svarbų vaidmenį šioje iniciatyvoje);
- 2) atsparumo stiprinimui, be kita ko, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugai siekiant apsaugoti ES ir jos partneres nuo hibridinių išpuolių;
- 3) reagavimui į krizę ir atsigavimui po jos;
- 4) bendradarbiavimo su NATO didinimui.

Taryba palankiai įvertino bendrą komunikatą. Siūlomi veiksmai bus bendrai įgyvendinami ateinančiais mėnesiais, deramai atsižvelgiant į atitinkamas valstybių narių, Komisijos ir vyriausiosios įgaliotinės procedūras ir kompetenciją: a) ES hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras įsteigtas ir jau pasiekė pradinį operacinį pajėgumą; b) valstybė narė užbaigė įvertinamąjį tyrimą ir aktyviai svarsto galimybę įsteigti tarptautinį Europos kompetencijos centrą moksliniams tyrimams, mokymui ir pratyboms vykdyti; c) atsižvelgdamos į bendrą ES institucijų ir NATO vadovų deklaraciją ir laikydamosi kiekvienos organizacijos įtraukties ir sprendimų priėmimo savarankiškumo principų, tarnybos suintensyvino bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą su NATO svarbiausiose srityse, pvz., informuotumo apie padėtį, kibernetinio saugumo, krizių prevencijos ir reagavimo į jas bei strateginės komunikacijos srityse; d) EIVT ir Komisijos tarnybos paskelbė ES operatyvinių veiksmų protokolą dėl kovos su hibridinėmis grėsmėmis siekiant užtikrinti tinkamą ES integruoto politinio atsako į krizes mechanizmo ir reagavimo į krizes mechanizmų perspėjimą; e) EIVT ir Komisijos tarnybos iki 2017 m. liepos mėn. turi pateikti ataskaitą pažangai įvertinti.

BSGP PARTNERYSTĖS

ES partnerystė su **trečiosiomis valstybėmis, regioninėmis ir tarptautinėmis organizacijomis** saugumo, gynybos ir krizių valdymo srityse yra plėtojama nuosekliai visus 2016 m. remiant didėjančią ES kaip saugumo ir gynybos subjekto pasaulinį vaidmenį ir jos BSGP operacijų veiklą. Kalbant apie **ES ir NATO bendradarbiavimą**, atsižvelgiant į birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos aukščiausiojo lygio susitikimo ir liepos mėn. NATO aukščiausiojo lygio susitikimo Varšuvoje rezultatus, įskaitant bendrą ES institucijų ir NATO vadovų deklaraciją, ES ieškos būdų, kaip pademonstruoti **vykdomą platų bendradarbiavimą** ir praktiškai įgyvendinti ES valstybių narių ir NATO šalių norą plėtoti partnerystę (veiksmų vietos, kibernetinėje, jūrų ir pajėgumų plėtojimo srityse), taip pat padėti pagrindą tolesniam mūsų partnerystės stiprinimui, visų pirma hibridinių grėsmių ir paramos mūsų rytų ir pietų partnerėms plėtojant jų pajėgumus, visiško atvirumo dvasia ir visapusiškai laikantis abiejų organizacijų sprendimų priėmimo savarankiškumo principo ir procedūrų, remiantis įtraukties principu ir nedarant poveikio konkrečiam bet kurios valstybės narės saugumo ir gynybos politikos pobūdžiui.

ES sieks toliau stiprinti bendradarbiavimą su **JT** krizių valdymo ir taikos palaikymo srityse, be kita ko, pasitelkiant BSGP siekiant prisidėti prie JT taikos palaikymo veiklos. ES ir JT iniciatyvinis komitetas vykdys tolesnę veiklą dėl konkrečių punktuose išvardytų veiksmų, susijusių visų pirma su bendradarbiavimu Sahelyje, Centrinės Afrikos Respublikoje, Somalio pusiasalyje ir Libijoje.

Trečiosios šalys partnerės toliau aktyviai remia **BSGP operacijų veiklą**, vykdomą kartu su **reguliariomis konsultacijomis dėl BSGP ir mokymu**. Nuo 2016 m. sausio mėn. 11 šalių partnerių iš viso dislokavo 350 personalo ir karinių pajėgų asmenų aštuoniose BSGP misijose ir operacijose; buvo užbaigti nauji **susitarimai dėl dalyvavimo bendrųjų sąlygų**.

Persvarstant Europos kaimynystės politiką (EKP) (2015 m. lapkričio 18 d. Bendras komunikatas dėl Europos kaimynystės politikos peržiūros, 2015 m. gruodžio 14 d. Tarybos išvados) atkreiptas dėmesys į bendradarbiavimo su ES partneriais saugumo aspektų svarbą. Įgyvendinantis EKP saugumo aspektą tikslas tebėra remti partnerius užtikrinant, kad jie taptų atsparesni saugumo grėsmėms ir geriau pasirengę užkirsti kelią konfliktams bei krizėms ir reaguoti į juos, taip stabilizuojant ES kaimynines šalis. Tai atitinka ES bendroje strategijoje išdėstytą požiūrį. Keliose kitose ES veiklos kryptyse (pajėgumų stiprinimas remiant saugumą ir vystymąsi, saugumo sektoriaus reforma, bendradarbiavimas kovojant su hibridinėmis grėsmėmis ir užtikrinant laivybos saugumą) yra galimybių toliau stiprinti ES partnerystės BSGP srityje laikantis visapusiško požiūrio kartu su kitomis priemonėmis ir dokumentais.

Kalbant apie **žmogaus teisių ir lyčių aspektus BSGP** (tai yra mūsų prioritetą), daugiausia dėmesio ir toliau skiriama esamos padėties tyrimo dėl žmogaus teisių ir lyčių aspektų integravimo į BSGP parengimui ir atlikimui (2015 m. gegužės 18 d. Tarybos išvados). Tyrimas – tai padėties vertinimas siekiant nustatyti, kokia mūsų padėtis dedant pastangas užtikrinti, kad žmogaus teisės ir lyčių lygybė būtų sudėtinė BSGP dalis. Pagal naują veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje, taip pat bus imtasi tolesnių veiksmų įgyvendinant elgesio ir disciplinos kodeksą, skirtą BSGP misijų ir operacijų personalui.

GYNYBOS PAJĖGUMAI / BENDRADARBIAVIMAS GYNYBOS SRITYJE

Vadovaudamasi 2013 m. gruodžio mėn. ir 2015 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis, ES toliau skatins didesnę Europos bendradarbiavimą gynybos srityje ir sudarys jam palankesnes sąlygas siekiant užtikrinti, kad Europa savo dispozicijoje turėtų svarbiausius karinius pajėgumus. Kaip nurodyta ES visuotinėje strategijoje, europiečiai turi sugebėti apsaugoti Europą, reaguoti į išorės krizes ir padėti plėtojant mūsų partnerių saugumo ir gynybos pajėgumus, šias užduotis vykdydami bendradarbiaujant su kitais.

Plėtojant ES pajėgumus dėmesys turėtų būti telkiamas į svarbiausius įgalinamuosius veiksnius ir trūkumus, labiau akcentuojant bendrai vykdomus projektus, remiantis Europos gynybos agentūros parama. Toliau bus dirbama konsoliduojant keturias 2013 m. Europos Vadovų Tarybos patvirtintas pagrindines Europos programas (degalų atsargų papildymo ore, nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių sistemos, vyriausybinių palydovinių ryšių, ir kibernetinės gynybos sistemas), ir rengiant galimus naujus projektus. Praktiškumo tikslais svarbu užtikrinti, kad plėtojant pajėgumus dėmesys būtų sutelkiamas į faktinius rezultatus, t. y. į pajėgumus, kuriuos valstybės narės pageidauja įsigyti, atsižvelgdamos į galimus dislokavimus.

Kartu toliau bus dedamos pastangos skatinti ilgalaikį ir sistemingesnį Europos bendradarbiavimą gynybos srityje. Tikimasi tolesnės pažangos šioje srityje, visų pirma vykdant Europos gynybos agentūros darbą (įskaitant darbą įgyvendinant tam skirtą politikos sistemą, kad 2017 m. būtų galima pateikti visapusiško įgyvendinimo ataskaitą ir tobulinant ES pajėgumų plėtojimo procesą) ir įgyvendinant Komisijos iniciatyvą parengti Europos gynybos veiksmų planą. Šios iniciatyvos padės ES reaguoti į įvairius iššūkius, nustatytus ES visuotinėje strategijoje, ir patenkinti atitinkamus gynybos pajėgumų poreikius ir prioritetus.

Visų pirma Europos gynybos veiksmų planu, kuris turi būti priimtas 2016 m., turėtų būti padedama skatinti gynybos srities mokslinius tyrimus ir technologijas siekiant stiprinti Europos gynybos pramoninę ir technologinę bazę ir rengti būsimus pajėgumus. Šiuo atžvilgiu mokslinių tyrimų gynybos srityje parengiamieji veiksmai, kuriais būtų dedamas pagrindas galimai ES finansuojamai specialiai programai, bus vienas svarbiausių elementų siekiant šio tikslo; kitos numatytos sritys – tai visų pirma pramonės politika / vidaus rinka, tiekimo saugumas ir paskatos.

Galiausiai, bus toliau dirbama su NATO, siekiant išlaikyti karinių pajėgumų plėtojimo nuoseklumą tais atvejais, kai reikalavimai dubliuojasi, ir stiprinti papildomumą šioje srityje. Reikalingas glaudus ES ir NATO bendradarbiavimas tiek bendradarbiavimo projektų, tiek darbo procesų atžvilgiu.

TARPTAUTINIS SAUGUMAS

ES toliau plėtos Europos saugumo politikos išorės aspektą ir didins šios srities politikos išorės ir vidaus Sąjungos saugumo aspektų darną. Buvo priimta strateginių dokumentų saugumo politikos klausimais, pvz., bendras komunikatas „ES masto strateginės sistemos saugumo sektoriaus reformai paremti elementai“ ir bendras komunikatas „Bendra kovos su mišriomis grėsmėmis sistema“; jie bus įgyvendinami siekiant sustiprinti ES išorės veiksmų priemonių papildomumą ir veiksmingumą. Šiuo tikslu ES taip pat imsis tolesnių veiksmų, kad didintų bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis dėl pajėgumų stiprinimo remiant saugumą ir vystymąsi. Tikimasi, kad komunikatai dėl Europos gynybos veiksmų plano ir Kosmoso strategijos bus priimti iki 2016 m. pabaigos. Įgyvendinant EKP peržiūrą ir rengiantis priemonėms, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), 2017 m. laikotarpio vidurio peržiūrai bus galimybių dar labiau integruoti saugumo politikos ir konfliktų prevencijos prioritetus. Tebevyksta darbas siekiant didinti BSGP misijų kibernetinį atsparumą ir stiprinti ES kibernetinę diplomatiją. Bus siekiama daugiašališkumo jūrų srityje ir didesnių jūrinių pajėgumų saugumo ir gynybos labui. 2016 m. bus du kartus paleista ES išankstinio perspėjimo apie konfliktus sistema; rezultatai bus panaudoti rengiant išankstinių prevencinių veiksmų prioritetus. Bendra konfliktų ir krizių analizė yra visapusiško požiūrio dalis; pasitelkus šią analizę ir toliau bus formuojamas ir persvarstomas ES strateginis požiūris į su konfliktais susijusias ir nestabilias padėtis. Komisijos tarnybos ir EIVT toliau įgyvendins ES politikos įsipareigojimą užtikrinti ir skatinti naudoti tarpininkavimą kaip pirmąją atsakomąją priemonę besiformuojančios ir užsitęsiosios krizinės padėties atvejais. Šioje srityje Sąjunga ir toliau remia konkrečius taikos procesus, pvz., procesus Libijoje ir Sirijoje, ir pasibaigus krizei, pvz., procesus Kolumbijoje ir Mianmare / Birmoje.

ES toliau vykdys politiką, kuria siekiama stiprinti visuotinio nusiginklavimo sistemą ir daugiašalius neplatavimo režimus. Tam, be kita ko, nuolat dedamos diplomatinės pastangos siekiant Artimuosiuose Rytuose sukurti zoną be masinio naikinimo ginklų. Ir toliau bus kovojama su neteisėtų šaulių ir lengvųjų ginklų keliama grėsme pasitelkus tarptautinį bendradarbiavimą ir remiant konkrečius projektus trečiosiose šalyse. Svarbūs 2016 m. antrojo pusmečio prioritetai bus pasirengimas Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos peržiūros konferencijai ir visapusiškai JT Saugumo Tarybos rezoliucijos 1540(2004) peržiūrai. ES ir jos valstybės narės yra seniai įsipareigojusios laikytis Konvencijos dėl tam tikrų įprastinių ginklų ir laukia 2016 m. gruodžio mėn. įvyksiančios penktosios peržiūros konferencijos, kad galėtų suteikti naujų paskatų šiam svarbiam dokumentui. ES taip pat remia tarptautines pastangas didinti saugumą kosminėje erdvėje.

ES sieks stiprinti savo atsaką į tarptautinį terorizmą vykdydama daugiašalį bendradarbiavimą, vedama politinį dialogą ir teikdama konkrečią paramą trečiosioms šalims. Vykdamas šį darbą bus užtikrinta būtina vidaus ir išorės politikos darna. ES pritaria JT Generalinio Sekretoriaus 2016 m. pradžioje pateiktam smurtinio ekstremizmo prevencijos veiksmų planui ir remia darbą, kuriuo siekiama integruoti kovą su smurtiniu ekstremizmu į kovą su terorizmu ir susijusias pastangas, be kita ko, strateginės komunikacijos, radikalizacijos ir užsienio teroristų kovotojų srityse.

Atsižvelgiant į Tarybos išvadas ir Europos Vadovų Tarybos narių 2015 m. vasario mėn. pareiškimą, dedant pastangas daugiausia dėmesio ir toliau skiriama artimiausioms kaimyninėms šalims:

Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos šalims, Turkijai ir Vakarų Balkanams, nepamirštant platesnio arabų pasaulio, Sahelio ir Somalio pusiasalio, taip pat Vidurio ir Pietryčių Azijos. Bus siekiama, be kita ko, šių pagrindinių rezultatų: puoselėti glaudų dialogą su prioritetinėmis šalimis palaikant dvišalius aukšto lygio politinius dialogus kovos su terorizmu klausimais; baigti rengti kovos su terorizmu veiksmų planus su šiomis šalimis, visų pirma su Libanu, Jordanija, Tunicija ir Turkija, ir tuo pagrindu stiprinti ES paramą įgyvendinant konkrečius projektus; išplėsti ES kovos su terorizmu ekspertų tinklą Sahelyje ir Vakarų Balkanuose; surengti aukšto lygio seminarų, skirtų kovai su smurtiniu ekstremizmu ir (arba) jaunimo klausimams, ir vykdamas prevencinius veiksmus dėmesį telkti į konfliktų ir smurtinio ekstremizmo prevencijos prioritetus, nustatytus vykdamas ES išankstinio perspėjimo procesą.

EIVT toliau padės vyriausiajai įgaliotinei užtikrinti Bendro visapusiško veiksmų plano įgyvendinimą, siekiant užtikrinti kad Irano branduolinė programa būtų naudojama išimtinai taikiais tikslais.

Vyriausioji įgaliotinė toliau siūlys naujų arba iš dalies pakeistų ribojamųjų priemonių, įskaitant savarankiškas priemones, reaguojant į tarptautinius politinius ir saugumo pokyčius ir įgyvendinant ES bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP). Pagrindinės sritys, be kita ko, gali būti kova su terorizmu, Rusija / Ukraina, Sirija, KLDR ir Libija. Vyriausioji įgaliotinė taip pat pateiks reikiamus pasiūlymus dėl BUSP sprendimų ir kartu su Komisija pasiūlys reikiamus reglamentus, siekiant į nacionalinę teisę kuo greičiau perkelti JT priemones, kad būtų užtikrintas vienodas taikymas ES valstybėse narėse.

PASAULINĖS REIKŠMĖS KLAUSIMAI

Įgyvendinant Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. suteikiama proga stiprinti saugumo ir vystymosi sąsają. Tvaraus vystymosi tikslais suteikiama galimybė paskatinti ES politikos išorės ir vidaus aspektų suderinamumą.

ŽMOGAUS TEISĖS

Atsižvelgiant į precedento neturinčią migracijos krizę, besitęsiantį konfliktą kai kuriose šalių, įskaitant pačios ES kaimynines šalis, ir didėjantį žmogaus teisių gynėjų ir pilietinės visuomenės narių persekiojimą bei išpuolius prieš juos, 2016 m. tebėra neeiliniai iššūkių žmogaus teisių srityje metai Europos Sąjungai. Šiems iššūkiams spręsti reikia ryžtingų ES pastangų, kad būtų laikomasi žmogaus teisių standartų ir nediskriminavimo principo, apsaugoti civiliai gyventojai, propaguojamos ir apsaugomos moterų bei mergaičių teisės ir remiami žmogaus teisių gynėjai, kartu stiprinant pilietinę visuomenę. Siekiant didinti informuotumą apie su žmogaus teisėmis susijusias problemas pasaulyje ir aptarti žmogaus teisių prioritetus ES užsienio politikoje, vyriausioji įgaliotinė 2016 m. kovo mėn. pradėjo iniciatyvą „#EU4HumanRights“, į kurią veiksmingai įsitraukė ES institucijos ir valstybės narės. 2016 m. birželio mėn. savo išvadose Taryba dar kartą patvirtino, kad ES tvirtai remia JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinius principus, ir pareiškė visapusiškai remianti vertingą JT verslo ir žmogaus teisių darbo grupės darbą.

2015 m. liepos mėn. ES užsienio reikalų ministrai priėmė naują veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje, kuriame nustatomi ES prioritetai ateinantiems penkeriems metams. Veiksmų planu užtikrinamas tolesnis 2012 m. strateginės programos žmogaus teisių ir demokratijos srityje įgyvendinimas ir juo vadovaujamas vykdamas ES veiklą žmogaus teisių srityje 2016 m. ir vėliau. Juo siekiama geriau spręsti problemas, pasitelkiant tikslinius veiksmus ir sistemingai bei koordinuotai naudojantis visomis ES priemonėmis, visų pirma ES gairėmis, priemonių rinkiniais ir kitomis suderintomis pozicijomis, taip pat įvairiomis išorės finansavimo priemonėmis, visų pirma Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemone.

Daugiašaliu lygmeniu ES toliau teks vienas iš aktyviausių vaidmenų visuotinai propaguojant ir ginant žmogaus teises; šią veiklą ji visų pirma vykdė dalyvaudama Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos Trečiojo komiteto ir Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos darbe. 2016 m. ES propaguos savo teminius prioritetus remdamasi JT Generalinėje asamblėjoje 2016 m. rudenį numatomomis priimti rezoliucijomis, kuriose daugiausia dėmesio skiriama mirties bausmės moratoriumui, vaiko teisėms ir religijos ar tikėjimo laisvei, taip pat konkrečioms šalims skirtomis rezoliucijomis. ES tvirtai gynė žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį į darnaus vystymosi tikslus, priimtą 2015 m. rugsėjo mėn. pagal Darbotvarkę iki 2030 m. Darbotvarkė iki 2030 m. pradėta įgyvendinti, o ES 2016 m. ir toliau remis žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį.

ES nuosekliai spaus šalių partnerių vyriausybes, kad jos gerbtų asociacijų laisvės principą ir užtikrintų žmogaus teisių gynėjų apsaugą, be kita ko, viešais pareiškimais. ES ir valstybių narių diplomatai ir toliau prireikus stebės teismo procesus ir lankys sulaikytus aktyvistus dešimtyse šalių.

Parama pilietinės visuomenės erdvei ir žmogaus teisių gynėjams ir toliau bus vienas iš svarbiausių ES prioritetų 2016 m. ES remis rezoliucijas dėl pilietinės visuomenės erdvės ir žmogaus teisių gynėjų JT Žmogaus teisių taryboje ir JT Generalinėje Asamblėjoje ir toliau naudosis savo finansinėmis priemonėmis, įskaitant Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonės (EDŽTRP) neatidėliotinos pagalbos fondą, skirtą gynėjams, kuriems gresia pavojus. Tikimasi, kad naujuoju EDŽTRP finansuojamu paramos žmogaus teisių gynėjams mechanizmu „ProtectDefenders.eu“, kuris buvo pradėtas taikyti 2015 m. rudenį, bus padarytas svarus indėlis 2016 m.

ES paramos pereinamojo laikotarpio teisingumui politikos programa, kurią Taryba priėmė 2015 m. lapkričio mėn., ir toliau bus įgyvendinama, siekiant didinti ES veiksmų šioje srityje nuoseklumą ir teikti gaires ES ir ES valstybių narių personalui. Šiame kontekste ES dar kartą patvirtina savo tvirtą politinę paramą Tarptautiniam baudžiamajam teismui.

Moterų ir mergaičių žmogaus teisių apsauga, užtikrinimas ir jų galimybė naudotis tomis teisėmis, taip pat kova su smurtu dėl lyties toliau buvo vieni iš svarbiausių ES darbotvarkės klausimų. 2015 m. atlikus pasaulinės Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės aukšto lygio peržiūrą, ES 2016 m. daugiausia dėmesio skirs, inter alia, pastangų stiprinimui siekiant didinti moterų dalyvavimą konfliktų prevencijoje ir sprendime, seksualinės prievartos ir smurto dėl lyties vykstant konfliktams prevencijai ir šių problemų sprendimui, taip pat lyčių aspekto problemų sprendimui kovojant su kylančiomis grėsmėmis, pavyzdžiui, su terorizmu ir smurtiniu ekstremizmu.

MIGRACIJA

Migracija išliks neatsiejama ES bendros užsienio politikos dalis, daugiau bus dirbama remiantis įsipareigojimu laikytis visapusiško ir geografiniu požiūriu subalansuoto požiūrio, vadovaujantis Europos migracijos darbotvarke. Toliau bus įgyvendinamas bendras pareiškimas su Turkija, o ES remis Vakarų Balkanų šalis. Migracijos srautai centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu turi būti sumažinti, taip gelbstint gyvybes ir žlugdant neteisėtai žmones gabenančių asmenų verslo modelį. ES toliau bendradarbiaus su pagrindiniais partneriais Afrikoje ir Azijoje. Tuo pačiu metu ES toliau teiks pagalbą ir paramą priešakinės linijos ES valstybėms narėms siekiant užtikrinti išorės sienų kontrolę ir išvengti nekontroliuojamų migracijos srautų. ES bendradarbiaus su trečiosiomis valstybėmis partnerėmis siekdama įgyvendinti partnerystės modeliu grindžiamą požiūrį, kad būtų geriau valdoma migracija, mažinami neteisėtos migracijos srautai ir daugiau asmenų grąžinama. Įgyvendinant mūsų požiūrį siekiama šalinti pagrindines neteisėtos migracijos ir priverstinio perkėlimo priežastis, kuriant stiprias partnerystes su kilmės, tranzito ir priimančiosiomis trečiosiomis valstybėmis, visapusiškai pasinaudojant esamomis politikos kryptimis, procesais ir programomis.

ES primena, kad reikia stiprinti ES išorės sienų kontrolę, kad būtų pasiektitiek migracijos, tiek saugumo sričių tikslai vadovaujantis 2015 m. spalio mėn. ir 2016 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis.

Be to, ES pripažįsta, kad jūrų sienos turi ypatumų pagal 2016 m. vasario mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas.

Aukšto lygio dialogai su kilmės ir tranzito šalimis buvo svarbi priemonė siekiant į bendrą politinį dialogą toliau integruoti nuoseklų ir visapusišką bendradarbiavimą migracijos srityje, įskaitant grąžinimo ir (arba) readmisijos sritis ir saugumo aspektus. Dabar jie bus išplėsti ir pagilinti įgyvendinant tvirtesnes partnerystes, be kita ko, su pagrindinėmis kilmės ir tranzito šalimis, nurodytomis Komunikate dėl naujos partnerystės modelio, kurį Komisija priėmė 2016 m. birželio 7 d., ir vadovaujantis 2016 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis, kartu plėtojant platesnį regioninį bendradarbiavimą pagal tam tikras priemones, įskaitant Chartumo ir Rabato procesus, Prahos procesą ir Budapešto procesą / Šilko kelio valstybių partnerystę. Šios pastangos bus grindžiamos labiau strategišku išteklių naudojimu ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fonde ir plataus užmojo išorės investicijų plano parengimu siekiant šalinti pagrindines migracijos priežastis, tuo pat metu prisidedant prie kitų vystymosi tikslų pasiekimo.

Taip pat įgyvendinant Valetos veiksmų planą (priimtą 2015 m. lapkričio 11–12 d. aukščiausiojo lygio susitikime), ES užtikrins tolesnę veiklą, susijusią su visais penkiais ramsčiais, įskaitant grąžinimą, readmisiją ir reintegraciją, nepamirštant saugumo aspektų. Be to, ES užtikrins tinkamą tolesnę veiklą, susijusią su pagrindiniais veiksmiais, numatytais deklaracijoje, kuri buvo priimta aukšto lygio konferencijoje rytinės Viduržemio jūros regiono dalies / Vakarų Balkanų maršruto klausimu (2015 m. spalio 8 d.).

ES toliau bendradarbiaus su savo pietiniais partneriais Šiaurės Afrikoje, Sahelio regione ir Somalio pusiasalyje, žlugdant neteisėto žmonių gabenimo verslo modelį ir stiprinant sienų valdymo pajėgumus, be kita ko, pasitelkiant BSGP misijas ir operacijas.

2016 m. rugsėjo mėn. JT Generalinės Asamblėjos aukščiausiojo lygio susitikime dėl pabėgėlių ir migrantų srautų akcentuota, kad tai nėra Europos problema, bet didelis iššūkis visam pasauliui, ir užtikrintas tvirtas tarptautinės bendruomenės įsipareigojimas, taip įtvirtinant idėją, kad dabartinės problemos sprendimas yra visuotinė atsakomybė. Itin svarbi bus tolesnė veikla, susijusi su šiuo aukščiausiojo lygio susitikimu, ir dviejų susitarimų rengimas.

ES išliks nepaprastai budri neteisėtos migracijos galimų naujų maršrutų klausimu ir imsis priemonių, kurių gali prireikti šioje srityje. Dėl bet kokio staigaus alternatyvių maršrutų suaktyvėjimo, *de facto* uždarius Vakarų Balkanų maršrutą, ES veiksmai bus skubiai perorientuoti.

ES toliau laikysis savo įsipareigojimo užtikrinti visų migrantų ir pabėgėlių, visų pirma daugėjančių moterų ir vaikų migrantų saugą ir žmogaus teisių apsaugą. Europos migracijos darbotvarkėje, kurią Komisija priėmė 2015 m. gegužės mėn., pagarba žmogaus teisėms yra prioritetinis aspektas kiekviename veiksmų ramstyje. Tai, kad svarbu apsaugoti migrantų žmogaus teises, pabrėžė Afrikos ir Europos vadovai Valetos aukščiausiojo lygio susitikime. Šis įsipareigojimas gerbti migrantų ir pabėgėlių orumą buvo pakartotas Aukšto lygio konferencijoje rytinės Viduržemio jūros regiono dalies ir Vakarų Balkanų maršruto klausimu. 2016 m. ES imsis tolesnių veiksmų pabėgėliams ir migrantams kaimyninėse šalyse apsaugoti, priimančiosioms bendruomenėms remti ir užtikrinti, kad jos išorės veiksmai migracijos srityje atitiktų tarptautinę žmogaus teisių ir pabėgėlių teisę, įskaitant negrąžinimo principą. Ši sritis bus toliau stiprinama įgyvendinant naująjį partnerystės modelį, vadovaujant vyriausiajai įgaliotinei ir pirmininko pavaduotojai.

RINKIMŲ STEBĖJIMAS IR DEMOKRATIJA

Visame pasaulyje demokratija patiria spaudimą, ir mažėja erdvės pilietinei visuomenei. ES tenka svarbus vaidmuo skatinant ir remiant institucijas, organizacijas ir subjektus, veikiančius vis labiau represinėje aplinkoje.

ES tapo vienu svarbiausių veikėjų remiant demokratiją iš dalies dėl jos rinkimų stebėjimo misijų, kurios taiko aukštus sąžiningumo ir nepriklausomumo standartus, patikimumo pagal Tarptautinėms rinkimų stebėjimo misijoms taikomų principų deklaraciją. ES pakartojo įsipareigojimą laikytis šios deklaracijos vykdydama 2015 m. veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje.

ES rinkimų stebėjimo misijos rekomendacijos yra itin svarbios bendradarbiaujant su visais suinteresuotaisiais subjektais siekiant patobulinti būsimų rinkimų procesus, ir ES dar tvirčiau įsipareigojo kruopščiai stebėti pažangą įgyvendinant ne tik ES rinkimų stebėjimo misijų, bet ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) / Demokratinės institucijų ir žmogaus teisių biuro (DIŽTT) rinkimų stebėjimo misijų rekomendacijas. Dabar politiniuose dialoguose su šalimis partnerėmis yra nuolat remiamasi šiomis rekomendacijomis, ir jomis prisidedama formuojant ES pagalbą rengiant rinkimus. Naujajame ES Veiksmų plane žmogaus teisių ir demokratijos srityje toliau akcentuojama, kad reikia įtvirtinti geriausią praktiką, kad būtų užtikrinta veiksminga tolesnė veikla, susijusi su ES rinkimų stebėjimo misijomis.

ES, siekdama nuosekliau dirbti demokratijos srityje, 2016 m. vasario mėn. užbaigė bandomąjį paramos demokratijai projektą. ES delegacijos kartu su valstybėmis narėmis vietoje sustiprino bendrą demokratijos uždavinių savo šalyse partnerėse analizę, nustatydamos darbo sritis, kuriose esama galimybių dirbti siekiant demokratinės reformų su šalimi partnere konkrečiai jai skirtu ir veiksmingu būdu. 2016 m. bus rengiami veiksmų planai demokratijos srityje.

Bandomasis projektas parodė, kad reikia plėsti ES paramą demokratinėms institucijoms, sutelkiant dėmesį į valstybės institucijų ir piliečių sąveiką, remiant teisės aktų leidėjus, stiprinant politinių partijų ir piliečių ryšį ir remiant vietos demokratiją, taip pat aprėpiant tradicinius subjektus, kuriems tenka tam tikras vaidmuo stiprinant demokratiją. Bandomasis projektas taip pat paskatino labiau tarpusavyje sieti demokratijos analizę, konkrečioms šalims skirtas žmogaus teisių srities strategijas ir pilietinės visuomenės veiksmų gaires. ES veiksmų plane žmogaus teisių ir demokratijos srityje ES įpareigojama stipriau remti daugiapartines sistemas, politines partijas ir parlamentus, siekiant išplėsti politinę erdvę, ir stiprinti rinkimų stebėjimo misijų ir platesnio masto paramos demokratijai darbotvarkės ryšį. Šio tikslo siekti padedama sistemingiau įgyvendinant rinkimų stebėjimo misijų rekomendacijas, įskaitant pagalbą rengiant rinkimus.

Europos demokratijos fondo tiesioginė parama tikslinėms grupėms finansuojama pasitelkiant papildomus išteklius, gaunamus iš savanoriškų įnašų, teikiamų jų valstybių narių ir kitų suinteresuotųjų subjektų, pavyzdžiui, privačių fondų ir pan. 2015 m. birželio mėn. Komisija nusprendė skirti naują 12 mln. EUR vertės įnašą Fondo veiklos sąnaudoms 2015–2018 m. laikotarpiu.

KITOS VEIKLOS SRITYS

Diplomatija klimato kaitos srityje

Europos diplomatija klimato kaitos srityje atliko vieną svarbiausių vaidmenų sudarant sąlygas pasiekti plataus užmojo visuotinį susitarimą dėl klimato Paryžiuje įvykusioje 21-ojoje Šalių konferencijoje (COP21). Šis konstruktyvus įsipareigojimas siekti visuotinių klimato kaitos srities veiksmų buvo pakartotas ES diplomatijos klimato kaitos srityje veiksmų plane, priimtame 2016 m. vasario 15 d. Užsienio reikalų tarybos posėdyje.

ES ir toliau remia Paryžiaus susitarimo įgyvendinimą ir bendradarbiaus su kitomis šalimis remdama visapusišką jų įsipareigojimų, išdėstytų jų numatomuose nacionaliniu lygmeniu nustatytuose įpareigojančiuose veiksmuose, mažinti išmetamųjų teršalų kiekį įgyvendinimą. Toliau bus dedamos pastangos siekiant spręsti klimato kaitos, gamtos išteklių, įskaitant vandenį, gerovės, stabilumo ir migracijos sąsajos klausimą. ES su kai kuriomis savo šalimis partnerėmis toliau spręs destabilizuojančių klimato kaitos padarinių problemą, be kita ko, vykdydama su klimatu susijusios rizikos vertinimus ir remdama gebėjimų stiprinimą.

Diplomatija energetikos srityje

2015 m. liepos mėn. priėmus Tarybos išvadas dėl diplomatijos energetikos srityje ir ES diplomatijos energetikos srityje veiksmų planą, diplomatijos energetikos srityje išorės aspektas buvo plačiau integruotas į ES veiklą. Partnerystės ir dialogai energetikos srityje turėtų ir toliau būti suderinti su atitinkamais užsienio ir išorės politikos tikslais, įskaitant klimato srities tikslus, ir jais turėtų būti skatinamas šaltinių, tiekėjų ir maršrutų įvairinimas, taip pat saugios ir tvarios mažo anglies dioksido kiekio ir energijos vartojimo efektyvumo technologijos, be kita ko, siekiant sukurti verslo galimybių ES įmonėms. Dialogai energetikos srityje atitinkamais atvejais turėtų apimti diskusijas apie pasaulinius ir regioninius pokyčius energetinio saugumo srityje ir juose, jei įmanoma, turėtų būti atsižvelgiama į ES valstybių narių konkrečius ypatumus ir esamus susijusius įsipareigojimus. Jais taip pat turėtų būti užtikrinta, kad būtų išsaugotas valstybių narių suverenitetas ir suverenios teisės tyrinėti ir vystyti savo gamtos išteklius. ES tebėra įsipareigojusi propaguoti ir nuolat tobulinti aukščiausio lygio branduolinės saugos standartus trečiosiose šalyse.

Vertybėmis grindžiama politika

2016 m. sausio 28 d. ES paskelbė savo pirmąją bendrosios lengvatinių muitų tarifų sistemos (BLS) poveikio ataskaitą, įskaitant BLS+ poveikį 14 pažeidžiamų mažas arba mažesnes nei vidutines pajamas gaunančioms šalims. BLS + sistema yra grindžiama integruota darnaus vystymosi koncepcija. Pagal šią sistemą susijusios šalys nemoka muitų eksportuojant daugelį produktų į ES. Savo ruožtu jos privalo būti ratifikavusios 27 pagrindines tarptautines konvencijas, įskaitant Jungtinių Tautų (JT) konvencijas dėl žmogaus teisių ir Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijas dėl darbo teisių, ir sutikti bendradarbiauti stebint jų įgyvendinimą. Visos vertintos 14 BLS+ lengvatas gaunančios šalys padėjo daug pastangų ir pademonstravo tikrą politinį ir institucinį bendradarbiavimą, tačiau dar daug reikia padaryti. Tęsiama reguliari stebėsena ir dialogas su lengvatas gaunančiomis šalimis (Armėnija, Bolivija, Žaliuoju Kyšuliu, Gruzija, Kirgizija, Mongolija, Pakistanu, Paragvajumi ir Filipiniais). Kita dvimetė BLS poveikio ataskaita bus pateikta dėl 2016–2017 m. laikotarpio.

Konflikto zonų naudingosios iškasenos

ES aktyviai rengiasi kitiems ir galbūt sustiprintiems projektų finansavimo veiksams siekiant remti atsakingą naudingųjų iškasenų iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų tiekimą. Toliau dirbant šioje srityje bus atsižvelgiama į patirtį vykdant esamas ES programas – šiuo metu įgyvendinamas pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, – susijusias su EBPO veikla konflikto zonų naudingųjų iškasenų srityje (ES paramos suma sudaro 1 mln. EUR 2014–2015 m.) ir Tarptautine konferencija, skirta Didžiųjų ežerų regionui ir (arba) regioninei gamtos išteklių iniciatyvai (ES paramos suma sudaro 3 mln. EUR 2014–2016 m. laikotarpiu).

Europos diplomacija ekonomikos srityje

Diplomatijos ekonomikos srityje tikslas – padėti užtikrinti ES šalių ekonomikos klestėjimą atsižvelgiant į pasaulinį kontekstą. Panaudojant reglamentavimo, politinius, komercinius, finansinius ar kultūros aspektus, ja sukurama prekybos, bendradarbiavimo ir investicijų paskatų pasaulio kontekste, išnaudojant Europos pranašumus ir lyderiavimą, ES subjektams veiksmingai bendradarbiaujant ir didinant ES išorės veiksmų ekonomikos srityje darną ir veiksmingumą.

Darbas dėl iš tiesų integruotos ir veiksmingos ES diplomatijos ekonomikos srityje darbotvarkės buvo tęsiamas remiantis šiais elementais: 1) sustiprintu ES politikos koordinavimu ir darna; 2) geresnės struktūros santykiais su ES valstybėmis narėmis ir ES įmonėmis; 3) sustiprintu Europos investicijų banko, kuris atliks svarbų vaidmenį tarptautinant MVĮ, taip pat teikiant garantijas investuotojams rizikingose srityse, vaidmeniu ir 4) sustiprintu ES delegacijų vaidmeniu.

2017 M. VEIKLOS PLANAVIMAS

Darbas įgyvendinant ES visuotinę strategiją ateinančiais metais sąlygos ES išorės santykius, įskaitant BUSP. Šios strategijos įgyvendinimu įvairiose politikos srityse Europos Sąjungai bus sudarytos sąlygos veiksmingiau ir susiečiau atremti iššūkius ir krizes. 2016 m. pradėtas darbas vykdant tolesnės veiklos iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti, kad ES išorės veiksmai būtų patikimesni, atsakingesni ir susietesni, visų pirma atsparumo stiprinimo ir integruoto požiūrio į konfliktus ir krizes, saugumo ir gynybos srityse, taip pat vidaus ir išorės politikos, skiriant dėmesį migracijai ir kovai su terorizmu, tarpusavio ryšio stiprinimo srityje, bus tęsiamas visus 2017 m. ir vėliau.